

תוכן העלון:

- 1 איך מרוויחים \$10,000? הרב אפרים כחלון
- 1 צדקה תציל ממות הרב ירון ראובן
- 1 כתיבת חידושי תורה הרב יעקב זמיר
- 3 תולדות עם ישראל הרב חיים כחלון
- 5 תובנות
- 6 שו"ת בהלכה הרב שלמה שרביט
- 8 ישראל לסגולתו
- 8 חכמת נשים
- 9 עולם המעשה
- 10 ענייני דיומא
- 11 נידון בהלכה הרב צבי דידי
- 12 מוסר אבות
- 13 שו"ת בקצרה מדייני בית הדין בעזרת השם
- 15 הגות ומחשבה הרב שלמה שרביט

עלון תורני

בעזרת השם

Be'Ezrat HaShem

ארגון להפצת תורה בישראל ובעולם

"אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח..."

דבר המערכת

בפתחו של חודש אדר אשר נהפך ליהודים מיגון לשמחה ומאבל ליום טוב, מקווים שגם בדורנו - דור תהפוכות - נזכה למהפכה כזו גשמית ורוחנית, שאת ניצניה ואפילו חלק מפירותיה כבר רואים בכל שכבות העם, בפרט בשנה זו ניכרת פריחה רוחנית מחודשת ביתר שאת, ובע"ה יחד עם הישועה הגשמית בגאולה השלימה.

מסתבר כי גם גויים עושים מהפך כאשר הם מתוודעים לתורת ה' עוד בהיותם גויים - פנייה מעניינת הגיעה השבוע אל הג"ר אפריים כחלון אב"ד הבד"ץ מאת ערבי תושב ג'נין שהכיר בדת האמת ומבקש להתגייר - מתוך שיחה אתו הבין הרב שירד לפרטי הלכות ואף היום קודם הגיור שומר שבת חוץ מכמה דברים כדי לא להיות בכלל "גוי ששבת", ומאמין גדול בהשגחה פרטית. נקווה שאלו סימנים ליום בו תמלא הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים, ויקויים בכל אויבינו הפסוק ממגילת אסתר "ורבים מעמי הארץ מתייהדים כי נפל פחד היהודים עליהם". בעיקר סופו.

הרב יעקב זמיר שליט"א
חבר ביה"ד הגדול ונשיא הבד"ץ
כתיבת חידושי תורה

במשנה ברכות (יב ע"ב) שנינו: "מזכירין יציאת מצרים בלילות. אמר רבי אלעזר בן עזריה, הרי אני כבן שבעים שנה, ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא. שנאמר: "למען תזכור את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך". "ימי חייך", הימים. "כל ימי חייך", הלילות". ע"כ.

ובגמרא שם (כח ע"א) אמרו: "ההוא יומא בר תמני סרי שני הוה, אתרחיש ליה ניסא ואהדרו ליה תמני סרי דרי חירותא [שמונה עשרה שורות של זקנה. רש"י]. היינו דקאמר רבי אלעזר בן עזריה, "הרי אני כבן שבעים שנה", ולא בן שבעים שנה". ע"כ.

והסיבה לכך כתב הרמב"ם בפירושו המשניות (ברכות א, ה) וז"ל:

"שהיה מרבה להגות וללמוד ולקרות לילה ויומם עד שחלשו כחות גופו ונזדקן, ונעשה כזקן בן שבעים שנה. והרי החלה בו הזקנה ברצונו כמו שנתבאר בתלמוד, לפיכך אמר בתמיהה, והנה, אני על אף רוב השתדלותי והתחברותי עם החכמים לא זכיתי לדעת הרמז בכתוב על חובת קריאת פרשת יציאת בלילה עד שדרשה בן זומא". ע"כ"ל.

ונשאלת השאלה, מדוע רבי אלעזר בן עזריה שהיה נראה זקן מרוב שקידתו בתורה, לא זכה לדרוש דרשה זו ואילו בן זומא זכה לדרוש אותה?

המשך בעמוד 4

הרב ירון ראובן שליט"א
יו"ר ארגון בעזרת השם
צדקה תציל ממות

"באחד באדר משמיעין על השקלים" (משנה שקלים פ"א) בפרשת תרומה התורה פותחת בפסוק "ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי" (שמות כה ב) הקב"ה מצווה שיקחו תרומה, והשאלה פשוטה: הרי היה צריך לומר "ויתנו לי תרומה" מה זה "ויקחו" (עיין ביאור הענין במשיבת נפש, צרור המור, ובית הלוי, על פסוק זה).

והביאור בזה: לפעמים אדם נותן צדקה והוא בטוח שהוא נותן, והוא לא מבין שהוא בעצם לוקח. ונבאר: הכתוב אומר "וצדקה תציל ממות" (משלי י, ב). ומעלות הצדקה רבות כל כך עד שהוא משים שלום בעולם (עיין מדרש רבה פרשת בהר פרשה לד סימן טז, ובאור החיים שמות פרק כג פסוק א).

ומי שעושה צדקה בסתר באותו הרגע מעלתו גדולה ממה שרבינו (בבא בתרא דף ט עמוד ב), והקב"ה מתנהג אתו ברחמים אפילו שיש לו חטאים (עיין דניאל פרק ד "וחטאך בצדקה פרק" ובפרוש רש"י שם) ובעצם יוצא שהצדקה שהוא נתן היא ההשקעה הכי טובה, הוא מקבל את החיים שלו בחזרה, ואם נגזר עליו מות הוא ניצול, וכמו שמסופר על הבת של רבי עקיבא, (שבת קנו עמוד ב) שאמרו לו החוזים בכוכבים שהיא תמות ביום חופתה, ורבי עקיבא דאג כל הלילה, והנה בבוקר הוא רואה שהיא חיה, הוא שמח מאוד ושאל אותה: "בתי שמא מעשה צדקה בא לידך", והיא אמרה לו שהגיע עני רעב ואף אחד לא שם לב, והיא נתנה לו את המנה שלה, בלילה היא שמה את סיכת הראש שלה בקיר,

המשך בעמוד הבא

הרב אפרים כחלון שליט"א
רב ואב"ד בד"ץ בעזרת השם
איך מרוויחים \$10,000?

בפיוט שושנת יעקב שנאמר בפורים אנו מזכירים: 'תשועתם היית לנצח, ותקותם בכל דור ודור'.

'תשועתם' - 'כשהאדם שועה - צועק לישועה ונענה, זו תשועה' (מלבי"ם שמות ב, כג),

'ותקותם' - זו התקווה לה' שהיא נבדלת מן התקווה לבשר ודם בשני דברים:

א) שהתקווה לזולתו הלא תוחלת ממושכה מחלה לב, אבל על ידי הקווי לה' "חזק ויאמץ לבך" שהיא תתן חוזק ואומץ לב.

ב) הקווי לזולתו אין התקווה תכלית לעצמה, אלא שימצא מבוקשו, אבל הקווי לה' היא תכלית לעצמה, עד שתכלית הקווי הוא שיחזק לבו ויחזור ויקוה' (מלבי"ם תהלים כז, יד).

התקווה שבכל דור ודור עולה ומתעלה במיוחד בימי הפורים 'שמתגלה מחדש ההארה והישועה שהיתה בימי מרדכי' (אור המאיר שמות מגילת אסתר).

...

אחת הישועות התמידיות שהאדם זקוק להם, הם ענייני הפרנסה, קשין מזונותיו של אדם שכריעת ים סוף' (פסחים דף קיה עמוד א), וכמו שבקריעת ים סוף 'ארבע תות נעשו ישראל על הים, אחת אומרת ליפול אל הים, ואחת אומרת לשוב למצרים, ואחת אומרת לעשות מלחמה כנגדן, ואחת אומרת נצווח כנגדן (מכילתא דרבי ישמעאל בשלח - מסכתא דויהי פרשה ב), כך גם בענייני הפרנסה כל כת מוצאת 'פתרון'

המשך בעמוד הבא

יצירתי איך לנסות להמלט מהעוני והדוחק הנוגש והרודף.

וכאז כן עתה התשובה שאמר משה לעם ישראל באותו המעמד נכונה גם בעניני הפרנסה: "אל תיראו התיצבו וראו את ישועת ה' אשר יעשה לכם היום. ה' ילחם לכם ואתם תחרישון" (שמות פרק יד פסוק יג - יד).

וכבר הבטיחנו הכתוב "הבוטח בה' חסד יסובבנו" (תהילים לב, י).

• • •

ואספר:

אחי היקר רבי גבריאל כחלון שליט"א עשה בט"ו בשבט האחרון ארוע גדול לכבודה של תורה של סיום הש"ס שעמל עליו במשך 11 שנים.

כל תכנון הארוע העיקר המנחה היה, שיהיה לכבודה של תורה בכל מה שאפשר, וכלשונו 'שיהיה יותר מחתונה - לכבודה של תורה'

שאלת הכסף מנלן? עלתה לא פעם, והתשובה הפשוטה היתה ש'אין כסף לאדון זה, אבל יש כסף לאדון אחר ומאי ניהו? אב'! - אבא שבשמים.

אולם יוקרתי, תזמורת מנצחת "וכלים מכלים שונים ויין מלכות רב כיד המלך", אוכל מיוחד, שולחן פירות מעוצב באורך 7 מטר, ועוד דברים יקרים ומיוחדים, כנאה וכיאה לכבוד התורה ולומדיה.

בכל ספק דאורייתא של כבודה של תורה - אם צריך להוסיף עוד דבר, פסק אחי רבי גבריאל לחומרא, ומזה ומזה לא הניח ידו. כל שקל של חיסכון שהיה לו, הושקע בארוע הזה, הוא שילם את המקדמה וכמעט תם הכסף, וכשחישב את הסך הכללי יצא לו שכל 'התענוג' הזה עלה לסך של 52,000 שקל.

במושגים של אדם מן השורה - זה כמעט שנה עבודה, במושגים של אברך שמקבל רק 'דתות' זה נצח...

הרב ירון ראובן

• המשך •

העני עושה עם העל הבית.

וגם את סוגי האנשים הנותנים צדקה רמזה התורה בפרשה בפסוק "וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחושת" (שמות כה ג) ורמזו רבותינו (עיין בספר פני דוד דברים פרשת ראה אות כח)

"זה"ב - ראשי תיבות ז'ה ה'נותן ב'ריא, והכונה שהוא נותן לא משום שיש לו צרה או חולי או כאבים, או יסורים. הוא בריא ומכיר בערך הצדקה ונותן בגלל צווי השם. הנתניה שלו היא שוה זהב, מכיון שלא הכריחו אותו ביסורים או מחלות לתת.

"כס"ף - ראשי תיבות כ'שרואה ס'כנה פ'ותח. הוא לא נותן צדקה אם הוא לא רואה שיש סכנה, יש אנשים מסכנים שצריכים להכניס אותם משמים למצבים לא נעימים כדי שיפתחו את הכיס שלהם, והנתניה שלהם כבר פחותה יותר ושוה רק "כסף".

(מתוך ספרו של הרב ירון ראובן "ישם מדבר לאגם מים")

"נחושת" - ראשי תיבות נ'תינת ח'ולה ש'אומר ת'נו. כאן כבר מדובר באדם שלא רק רואה סכנה, אלא הוא כבר חולה, הרבה אנשים כשרואים שהסכנה מתקרבת אליהם, הם עדיין לא מתעוררים לחזור בתשובה, עד שהמכה נוחתת עליהם, ואז מחוסר ברירה הוא פותח את הכיס ונותן, הוא מעדיף לתת מלמות, הנתניה הזו היא הפחותה ביותר ושוה "נחושת".

לא היה בכלל ספק, שזו הדרך שצריך לנהוג, והכסף בא יבא ברינה. לפני שהלך לארוע הכניס רבי גבריאל, כמה שטרות שמצא בביתו לכיס, והלך בלב שלם ושליח לארוע הגדול.

הערב הגדול הגיע, "ובנייך מרחוק יבואו", מאות אנשים מכל הארץ הגיעו, רבנן ותלמידיהן, אנשים נשים וטף, "כולם נקבצו ובאו לך".

הכל היה כנאה וכיאה, שמחת התורה וכבוד התורה השתלבו יחד, עם ריקודי השמחה עד השעות הקטנות של הלילה.

ובינתיים...

'החנות פתוחה והחנוני מקיף והפנקס פתוח והיד כותבת' (אבות פרק ג, טז), הגיע הזמן 'ליתן דין וחשבון', ולשלם על הכל, יש לרבי גבריאל כמה שטרות בכיס, שנוספו עליהם עוד כמה 'מתנות' ממשתתפי השמחה, שנתנו לו במשך הארוע. הוא מוציא את הכסף מהכיס ומתחיל לשלם 'איש איש כברכתו', הקייטרינג, הזמר, הנגנים, וכן הלאה והלאה, כשסיים לשלם לכולם 'בדיוק' נגמר הכסף שבכיס.

לאחר הארוע חשבון העו"ש (העובר ושב) שלו, עמד על 4.90 שקל (ובמילים ארבעה שקלים ותשעים אגורות), בסכום 'הגדול' הזה, היה צריך לסיים את החודש, ולשלם שכירות ושאר עניני המחיה והכלכלה.

והדאגה ממנו והלאה...

באחד השיעורים סיפרתי את הסיפור המופלא על האמונה והבטחון של אחי היקר רבי גבריאל ועל ישועת השם שניתנה לו, הסיפור נגע ללב של אחד השומעים שהכיר את רבי גבריאל, ושילח לו מתנה מכובדת בסך \$10,000.

'תשועתם היית לנצח, ותקותם בכל דור ודור'.

ובבוקר כשהוציאה את הסיכה מהקיר, יצא איתה נחש ארסי שהיה שליח להרוג אותה, ובזכות הצדקה היא נצלה. מה היא נתנה? מנת אוכל שעולה כמה עשרות דולרים...ומה היא קבלה? את כל החיים שלה בחזרה.

כמה אנחנו שומעים על אנשים שנמצאים במצב קשה בבריאות שלהם, והם מוציאים את כל הכסף שלהם על הבריאות, אני מכיר את זה, כי בעבר שהייתי חולה הוצאתי מאות אלפי דולרים על מחלה מסתורית שאף רופא לא ידע לאבחן, זו היא המחלה שגרמה לי לאבד את כל הכסף שלי, את כל החברים, ואת כל מה שהיה לי חוץ מאשתי. ורגע לפני שכבר איבדתי את הטעם בחיים, הכרתי את הקדוש ברוך הוא, וחזרתי בתשובה. והקדוש ברוך הוא ראה שהבנתי את המסר ולקח את הכאבים והיסורים למקום שממנו הם באו...

ואותם האנשים שמוציאים כל כך הרבה כסף בשביל הבריאות שלהם, אם הם היו יודעים שלפני המחלה או היסורים שבאים עליהם הם יכולים בקלות לסלק מעליהם את כל הצער הזה על ידי צדקה, כמה הם היו נותנים ושמחים...

ואת זה התורה באה ללמד אותנו, אל תחשוב שאתה עושה טובה עם העני שנתת לו כסף, ועזרת לו, הטובה הגדולה שהוא עשה אתך שהסכים לקחת ממך צדקה ובלשון חז"ל (ויקרא רבה וילנא פרשת בהר פרשה לד סימן ח) תני רבי יהושע יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני,

תולדות עם ישראל

הרב חיים כחלון שליט"א
מגיד שיעור בשיבת מאור ישראל
ומדריך חתנים

סיפור תחית המתים בדור הנביאים

"למועד הזה כעת חיה את חובקת בן". וכך היה! השונמית ילדה בן. כשגדל הילד חלה ומת.

ומבאר הזוהר שהטעם שנפטר שלא היה לו חיים לפי שניתן הבן לה, שנאמר "את חובקת בן" שהיא נקבה, ונמשכה בו נשמה מהמלכות, כי הנשים הם המרכבה למלכות אשר שם אחוזים הדינים, ונשמת זכר, שנמצאת במלכות, שאין זה מקומו אין לו שם חיים. ולא ניתן הבן לבעלה, שהוא אחוז ב'זעיר אנפין', שמשם נמשך החיים,

והעלים הקב"ה מאלישע שהילד צריך למות לפי שמלאך המוות התרעם שיש לו זכות להמיתו, ואילו היה יודע את זה אלישע היה מתפלל על זה, והיה חשש שישלוט בו מלאך המוות לאחר מיתת אלישע, ולא תהיה לו תקנה, לכן נעלם מעיני אלישע שהילד צריך למות, ומת, וקיבל השטן את חלקו, וכשאלישע החיה אותו, הרי הוא כבריה חדשה שבאה לעולם.

בתחילה נשלח גחזי עם מטהו להחיות את הנער, והוא בעצמו לא האמין בזה ולא התעורר הנער שלא היה ראוי שיעשה נס על ידו.

אלישע הנביאה הלך אל ביתה של השונמית. התפלל אל ה', עלה ושכב על הילד, ושם את פיו על פי הילד, ואת עניו על עיני הילד, כדי להעלות את הנשמה של הילד, שהיתה אחוזה ב"מלכות", לזעיר אנפין, שהוא מקום שהחיים מהבינה נמצאים שם, הנער התעטש שבע פעמים כנגד שבע הספרות של ה"מלכות", ואחר כך פקח את עיניו.

הנער גדל ונעשה נביא ושמו "חבקוק הנביא". על שם שני החיבוקים שחבקו אותו, אחד על ידי אמו, ואחד על ידי אלישע הנביא,

בנבואה הראשונה של הנביא חבקוק, הוא מתפלל לה' שיתן לו חיים ארוכים: "תפילה לחבקוק הנביא, ה' שמעתי שמעך יראתי". ומכיון שהנביאים מקבלים את הנבואה שלהם מ'נצח והוד', דרך המלכות, וחבקוק היה מתירא ממקום המלכות שהיה קשור שם, שהרי כבר מת. (זוהר הקדוש. פרשת בשלח, דף מד ע"א - מה ע"א. ובמתוק מדבש עמודים תע - תצ).

יהי רצון שנזכה בעיננו לראות את תחית המתים בביאת משיח צדקינו אמן.

בימי

צרה ועברה עלינו לזכור את אחד מעיקרי האמונה שהוא תחית המתים, וכבר היה כן לעולמים כמסופר על אלישע הנביא. ובשורות הבאות נספר את סיפור תחית המתים של אלישע הנביא. ויה רצון שנזכה לראות את זה הלכה למעשה בביאת הגאולה השלימה.

"ויהי היום ויעבור אלישע אל שונם, ושם אשה גדולה" [מלכים ב ד, ח]. למה נקראה "אשה גדולה"? לפי שהיתה גדולה במעשיה הטובים, עד שכל בני הבית היו משתבחים בה, וכולם היו מתנהגים על פיה. והיא היתה עקרת הבית, לכן היתה הרשות בידה להכנס אורחים, ולקבל את אלישע בביתה, לפי שבעלה שהיה עידו הנביא, לא היה נמצא בבית, כי תמיד היה מתבודד, כדי להשיג את הנבואה.

ועוד, היתה "גדולה" על כל שאר נשים שבעולם, לפי ששאר נשים שבעולם כשרואות אורח בא לבית מצטערות עליו להוציא עליו ממון, שהאשה עינה צרה באורחים, אבל שונמית שמחה באורח הבא לביתה, ושמחה להוציא עליו ממון. כל שכן כיון שראתה את אלישע הנביא שבא לביתה שמחה בו מאוד.

"ותאמר אל אישה הנה נא ידעתי כי איש אלוקים קדוש הוא" במה ידעה?

אמרו חז"ל (ברכות דף י"ב) 'סדין לבן הטילה במטתו ולא ראתה בו קרי מעולם, ועוד שראתה שלא עבר זבוב על שולחנו'.

ובזוהר מובא - שבשעה שהסירה את הסדין ממטתו, היה הסדין מעלה ריחות טובים כריחות גן עדן, לפי שבשינתו נפשו היתה עולה לגן עדן, ובחזרתה בבוקר לגופו, הביאה הנפש לגוף ריח מגן עדן. אמרה, אם לא הוא איש קדוש וקדושת קונו שורה עליו, לא היה עולה ריח קדוש מין הסדין.

האשה השונמית רצתה לאפשר לאלישע הנביא להתבודד, ולכן עשתה לו עליה, ושמה שם מטה, שולחן, כסא, ומנורה. ושם היה אלישע שוכן ומתבודד.

"ויהי היום ויבוא שם" - אותו היום היה ראש השנה, אלישע רצה להטיב עם האשה השונמית, בגלל כל הטיחה שטרחה בשבילו, ואפשרה לו להתבודד בישוב הדעת, ושאלה מה היא צריכה? גחזי משרת אלישע אמר לו: שאין לה בנים. אלישע בירך וקבע ואמר

פרויקט החילון - לומדים וזוכים!

לכרטיס
הרשמה

קו המידע
03-3137868

או בס"ל

rachel@beezrathashem.org

054-9260125

מתי?

הגולה נערכת בכל
ראש חודש עד
שמחת תורה
תשפ"ה

מה?

הגרות חודשיות
בשני
עשרות אלפי ש"ח

איך?

לומדים
ומערכנים הסק
בקו המידע

חילון דפי גמרא ← גברים
חילון ספרי תהילים ← נשים
חילון משניות ← ילדים

דפי גמרא

5. ר. זביוח - ירושלים
6. ש. ישועה ירושלים
7. ב. גרינגרס בית שמש
8. א. כהן בית שמש

זוכי חודש כסלו

1. ! כהן - ירושלים
2. ש. כותתיהו - נתיבות
3. א. הופסן - ביתר עלית
4. צ.ה. ירושלמי - בית שמש

הרב יעקב זמיר • המשך •

ע"ש. וזהו כוונת הברייתא, "בכל יום בת קול יוצאת מהר חורב וכו', אוי להם לבריות מעלבונה של תורה". הכוונה, דיש דברים שאינם מובנים ומלעיגים להם ואין יכול ליישבם אלא מי שקבלה נשמתו נמצאת התורה עלובה ממנו שאין אחר יכול לחדשם ע"ש בדברי קודשו". עכ"ל.

וגם צריך לזכור כי החידושים אינם שלו אלא כפי מה שקבלה נשמתו והכל הלכה למשה מסיני וכמו שכתב בספר שפתי כהן עה"ת על הפסוק: "בְּעֵבֶר הִנְדָּן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם הוֹאִיל מֹשֶׁה בְּאֶרֶץ הַתּוֹפָה הַזֹּאת לְאִמְרוֹ" (דברים א, ה). וז"ל: "מאי לאמר? לאמור להם לישראל, שכל מי שיכול לעשות ביאור על התורה יעשה שכולם קבלו בסיני, כמו שאמרו ז"ל, אפילו מה שתלמיד ותיק אומר בפני רבו הכל קבלו בסיני אם כן, אם יעשה ביאור על התורה אינו שלו אלא כפי מה שקבלה נשמתו והכל הלכה למשה מסיני כי משה הוא כלל כל ישראל". עכ"ל.

ויתרה מזאת מי שלא מפרסם את חידושו הרי הוא גוזל את הקב"ה שגילה לו כי לא גלה לו אלא לכתוב וכמו שכתב בספר חסידים (סימן תקל) וז"ל:

"הקדוש ברוך הוא גוזר מי יהיה חכם ומה חכמתו וכמה שנים וכמה ספרים יעשה, יש שגוזר עליו שעושה ספר אחד או שנים או שלשה, וכן בתלמוד וכן לפתור קרייה וכן בסודות אחרות. וכל מי שגילה לו הקדוש ברוך הוא דבר ואינו כותבה ויכול לכתוב הרי גוזל מי שגילה לו כי לא גילה לו אלא לכתוב דכתיב (תהלים כה, יד), "סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם". וכתיב (משלי ה, טז), "יפוצו מעינותיך חוצה". וזה שכתוב (קהלת יב, יד), "יביא במשפט על כל נעלם", שגורם שנעלם, אם טוב שגילה לו אם רע שאינה כותבה". עכ"ל.

וכתב מרן הרב חיד"א בפירושו ברית עולם על ספר חסידים שם וז"ל:

"בהקדמת ספר החשוב לב אריה כתב משם רז"ל בזמן שבית המקדש קיים כשאדם מקריב קרבן מתכפר לו וכשאדם כותב בספר מה שלומד איזה חידוש, הכתיבה זו היא עולה לו במקום קרבן". עכ"ל. וע"ע בגמרא (במנחות קי ע"א).

ועוד כתב בהקדמה שם לפרש את "כוונת רז"ל בגמרא בשבת (קה ע"א), שהתורה אמרה "אנכי" נוטריקון, אנא נפשי כתיבת יהבית. ר"ל, שהפירוש הוא, כשרוצה אדם להקריב עולה תחת נפשו מחמת חטאו כי לפי פסק התורה שאיתא במדרש, אדם חוטא מביא קרבן (כמ"ש בפרשת ויקרא), יכתוב בספר כל מה שלומד וזה עולה לו במקום קרבן נפשו. לזה אמר, "אנא נפשי", במקום נפשי "כתבית יהבית". עכ"ל.

ומי שלא הוציא לאור את כל חידושי תורתו יחזור בגלגול כדי להוציאם וכמו שכתב בשו"ת ויאמר מאיר בהקדמה וז"ל: "ופשוט הדבר שאם הנשמה בבואה לעוה"ז לא יגעה בתורה כדבעי ולא הוציאה לאור העולם כל החלק השייך לה תחזור בגלגול אחר גלגול עד שתגמור ותוציא לאור כל מה שהשיגה בהר סיני...וזאת היא הסבה שנמצא לפעמים גדולי הדור שלא הוציאו לאור הרבה חידושי תורה וקטנים מהם הוציאו חידושי תורה וחברו ספרים הרבה הלכות ודרשות, הסבה היא שאותו גדול הדור אפשר שכבר השלים חוקו והוציאו לאור חידושי תורה בפעם אחת ועתה חזר על דבר אחד שהשאיר. או לסיבה אחרת ברוך היודע תעלומות. והשני לא הוציא בפ"א ועתה בא להשלים חוקו...". עכ"ל.

וכן מצאנו בחז"ל עוד דוגמאות שהאחרונים דרשו הלכות ממקראות מה שלא יכלו הראשונים לדרוש כמותן וצריך להבין מה הסיבה לכך?

בפרשת ניצבים כתוב שמשה רבינו מודיע לעם ישראל כי בהר סיני, במתן תורה, "וְלֹא אֶתְּכֶם לְבַדְכֶם אֲנֹכִי כִּרְתִּיתִי אֶת־הַבְּרִית הַזֹּאת וְאֶת־הָאֱלֹהִים הַזֹּאת. כִּי אֶת־אֲשֶׁר יִשְׁנֶנּוּ פִּה עִמָּנוּ עִמָּד הַיּוֹם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵינוּ וְאֶת־אֲשֶׁר אֵינְנוּ פִּה עִמָּנוּ הַיּוֹם" (דברים כט, יג-יד). ע"כ. ופירש רש"י: "ואת אשר איננו פה. ואף עם דורות העתידים להיות".

וכן הוא בפרקי דרבי אליעזר (פרק מא): "וְכָל הָעֵתִידִים לְהִבְרָאוֹת עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת, שֶׁם עִמָּדוֹ עִמָּהֶם בְּהַר סִינִי, שֶׁנֶּאֱמַר [שם] וְאֶת־אֲשֶׁר אֵינְנוּ פִּה עִמָּנוּ הַיּוֹם".

ולא רק תורה שבכתב ותורה שבעל פה קיבלו הגופות והנשמות במתן תורה בסיני אלא גם את כל החידושים שכל אחד עתיד לחדש קיבלו וכמו שאמרו במדרש רבה (שמות פרשת יתרו פרשה כח סימן ו):

"וידבר אלוקים את כל הדברים האלה לאמר" (שמות כ, א). אמר רבי יצחק, מה שהנביאים עתידים להתנבאות בכל דור ודור קבלו מהר סיני, שכן משה אומר להם לישראל (דברים כט), "כי את אשר ישנו פה עמנו עומד היום ואת אשר איננו פה עמנו היום", "עמנו עומד היום", אין כתיב כאן, אלא "עמנו היום", אלו הנשמות העתידות להבראות שאין בהם ממש שלא נאמרה בהם עמידה, שאע"פ שלא היו באותה שעה כל אחד ואחד קבל את שלו...ולא כל הנביאים בלבד קבלו מסיני נבואתן, אלא אף החכמים העומדים בכל דור ודור כל אחד ואחד קבל את שלו מסיני, וכן הוא אומר (דברים ה), "את הדברים האלה דבר ה' אל כל קהלכם" [ומשה אמר זאת גם לאותן שנולדו לאחר מתן תורה שהרי זה היה בסוף ארבעים שנה ומוכח מזה שאפילו הנשמות העתידות להבראות וכו'. רש"י]. ע"כ. וכן הוא במדרש תנחומא (פר' יתרו סימן יא).

ולפי זה מובן למה לפעמים החכמים האחרונים דרשים דרשות שהחכמים הראשונים לא דרשו אותם כי כל אחד קיבלה נשמתו בסיני את חידושו ואין אדם יכול לנגוע בחלק חברו וכמו שכתב באו"ח (צוואת ר"א הגדול סעיף יט) וז"ל: אין אדם נכנס לתחמו של חברו, ואין אדם יכול לחדש דבר תורה שחברו מזומן לחדשו כי הכל מוכן לפניו מיום שנבראת התורה. עכ"ל.

ומרן הרב חיד"א בספר דבש לפי (מערכת ח אות ד) כתב: "האחרונים יכולים לחדש מה שלא יכלו לחדש הראשונים כי עדיין לא הגיע זמן החידוש ההוא". עכ"ל.

אלא שחייב כל אחד להפיץ את חידושו לרבים ואם לא עושה כן הוא נענש על כך וכמו שאמרו בזוהר הק' (פרשת תזריע, מו ע"ב) וז"ל: "כמו שעונש האדם הוא משום דיבור רע כך עונשו משום דיבור טוב שבא לידו ויכול לדבר ולא דיבר משום שפגם ברוח המדבר ההוא כי הוא נתתקן לדבר למעלה ולדבר למטה והכל בקדושה...". ע"כ.

ובספר רבינו אפרים על התורה (כ"י פרשת כי תשא) כתב משם רבינו אלעזר מגרמיז זכרם לברכה, שכל מי שמגליץ לו רזי תורה מן השמים ואינו כותבו עתיד ליתן את הדין (הרב חיד"א בברית עולם שלהלן).

ובזה פירש בספר שער הקדים [אות ח] וגם משם הג' מהר"ח אבולעפיא צ"ל מ"ש רז"ל, "אם יסורין באין עליו וכו' יתלה בביטול תורה". הכוונה, בביטול תורה שלא הוציא לאור מה שקבלה נשמתו

קו המידע של ארגון בעזרת השם

מבצע המיליון

עדכון על פרויקטים חדשים

שיעורים חרבני הארגון

השארית הודעות לרבנים

הצטרפות לפעילויות הארגון

03-3137868

שהוא כותב מה שלמד כבר, וירא לנפשו ומוסיף והולך בתלמודו. והוזה סלקא דעתין, שזה דלא פסיק גירסא מפומיה הוא עדיף מסוג האחר. ולזה בא רבי חייא בר אמי משמיה דעולא להשמיענו דאינו כן, אלא שזה הנהגה מיגיע כפיו, וכותב בכפיו ובגלילי אצבעותיו הוא עדיף מסוג שאינו כותב. שזה שכותב יאכל מפרי פיו כי ברוב הימים ימצאנו. אבל הסוג האחר, "הרה עמל וילד שקר", נשאר מעל אשר תדפנו רוח השכחה, ואינו נהנה ממה שיגע בו דחלף הלך לו. אבל מי שכותב יאכל פריו בעולם הזה וטוב לו לעולם הבא כיון שהניח ברכה אחריו וכתוב בספר בכל עת שילמדו דבריו בבית המדרש שפתותיו דובבות בעולם הבא ותמיד נקרא חי וקיים...". עכ"ל.

ובהקדמת ספר קרבן אליצור כתב: "ראיתי שכתבו דהמדפיס ספר בדברי תורה ומחלקה לרבים הוא נחשב 'דליגמר לאחריני' (ב"ק יז ע"א).

סיכום הדברים:

יש חיוב ומעלה גדולה על כל אחד לכתוב ולפרסם את כל חידושי תורה שהתחדשו לו וכדלהלן:

כל החכמים העומדים בכל דור ודור כל אחד קיבל את חידושי מסיני. אין אדם יכול לחדש דבר תורה שחברו מזומן לחדשו ולכן לא יכלו הראשונים לחדש מה שחידשו האחרונים.

מי שמגלים לו רזי תורה מן השמים ואינו כותבו עתיד ליתן את הדין כי אינו שלו אלא הלכה למשה מסיני.

מי שלא מפרסם את חידושי הוא גוזל את הקב"ה כי לא גילה לו אלא לכותבו.

מי שכותב בספר חידושים שחידש, כתיבה זו עולה לו במקום קרבן. מי שלא הוציא לאור את כל חידושי תורתו יחזור בגלגול כדי להוציאם.

כאשר כותב חידושי בספר סגולתם כמאורות השמים שמאירים לכל כדור הארץ.

המדפיס דברי תורה בספר ומחלקו לרבים נחשב כמלמד תורה לרבים.

מאמר זה הוא תקציר ממאמר ארוך שכתבתי בס"ד בענין זה.

ובהקדמת ספר קרית חנה דוד כתב: "...בכל הארץ יצא קום ובקצה תבל מליהם", כאשר יכתובו בספר ויוחקו בספר נכתבים, סגולתם כסגולת מאורות השמים אשר הם מאירים לכל כדור הארץ ונאה זיום בכל העולם, כן סגולת התורה הקדושה, הגם שאדם מתעסק בתורה במקום אחד מן כדור הארץ ואינו יכול להשמיע קולו כי אם בביתו ובחומותיו, מ"מ סגולת עסק התורה שיכול להשמיע דבר בכל העולם מסוף העולם ועד סופו והיינו, כאשר חידושי המה בכתובים...

והיינו כוונת הכתוב, "אין אומר ואין דברים בלי נשמע קולם" ורוצה לומר, הגם שמקום הרחוק מארבע אמותיו ולהלאה אין בו אומר ואין בו דברים, בלי נשמע קולם של המתעסקים בתורה במקום אשר אין עומדים שם, ואפילו הכי "בכל הארץ יצא קום", הוא מעשה קולמוסן. "ובקצה תבל מליהם" דומה לשמש "שם אוהל", אהלים של תורה ומתעסק בהם וכו'...

וני"ל, שזהו כוונת הכתוב, "רחש לבי דבר טוב, אומר אני מעשי למלך, לשוני עט סופר מהיר, יפפית מבני אדם הוצק חן בשפתותיך על כן ברכך אלקים לעולם, חגור חרבך על ירך גבור...". ורוצה לומר, כשרחש לבי דבר טוב, שהיא התורה בדתתי, אזי אומר אני מעשי למלך שהוא תלמיד חכם, ואבחננו לפניו ואם ישר בעיניו, אז "לשוני עט סופר" אכתבנו על הספר בעט ברזל ועופרת במהרה שלא ישתכח ממני... והיינו דקאמר, "יפפית מבני אדם והוצק חן בשפתותיך" אזי, אענדנו עטרות לי על ספר חקה. וסיים הכתוב, "על כן ברכך אלקים לעולם", במעשי ידיך החקוקים בספר למען יעמדו ימים רבים בזה ובבא, דשפתותיו דובבות בקבר ותמיד התלמיד חכם הזה חי וקיים...

ונראה שזה כוונת רבותינו ז"ל בברכות (ח ע"א), גדול הנהגה מיגיעו יותר מירא שמים, דאילו גבי ירא שמים כתיב, "אשרי איש ירא את השם". ואילו גבי נהנה מיגיעו כתיב, "יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך", אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא. ואילו גבי ירא שמים "וטוב לך" לא כתיב. ע"ש. והקושי מבואר בזה, דבודאי זה הנהגה מיגיעו יש בו יראת שמים שאם אין לו אינו שווה כלום וא"כ, פשיטא דמאן דאית ביה תרתי עדיף מחד? אבל נראה לי שמדבר בשני סוגי תלמידי חכמים אחד, כל מה שמחדש בעינו חוזר וטורח וכותב כל חידושי. וחד, אינו רוצה בזה, שאינו רוצה להתבטל מלימודו בזמן

תובנות

החזרת החטופים תלויה בנצחון המלחמה

שפע ואור מלמעלה, אמנם אותו השפע הקליפה חוטפתו, כי אמרה איש זה שעשה מצוות אלו עבדי הוא ומאנשי עצתי, ומה שקנה עבד קנה רבו, נמצא שאותו השפע של החוטא חטפו החיצונים, וזה בלתי רצון השם יתברך, וזה סוד מה שאמר הכתוב (תהילים נ טז) 'ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי' וגו', וכי הקב"ה מונע הקורא בתורה, אמנם הענין הוא שכל עוד שעומד בחטאו, כל אותה תורה שלו והמצוות שעושה נהנים מהם החיצונים כנ"ל. אבל כששב בתשובה שלימה מוציא בולעו של הקליפה מפיו, בסוד (איוב כ טו) 'חיל בלע ויקיאנו' וזהו פירוש 'תשובה' שתשוב המצוה והתורה לאיתנה הראשון, וזהו שכתוב 'ושבית שבי' כלומר מה ששבה מצידך החיצוני, עכשיו ביציאתך למלחמה עליו וחזרת בתשובה תשוב לקחת השביה אשר שבה ממך, זהו 'ושבית שבי'. עד כאן דבריו. [גם בספר אוה"ח על פרשת כי תצא כותב כן בקיצור על הפסוק 'ושבת שביו'].

וכבר אמרו חז"ל במסכת אבות "תשובה ומעשים טובים כתרסי בפני הפרענות" וכן "תשובה ותפילה וצדקה מעבירים את רוע הגזירה" - לכן כדי לסייע בהחזרת החטופים, צריכים לנצח במלחמה - מלחמת היצר - וזוהי התשובה, ובכך כאשר ישובו "החטופים" האישיים של האדם, יחד עם זה ישובו החטופים הנמצאים בעזה במהרה.

אנו שומעים מפי מנהיגים שהדבר העיקרי ואולי היחיד שיגרום לראשי חמס ימ"ש להחזיר את החטופים הוא אך ורק נצחון והרג של כמה שיותר מחבלים - זו השפה היחידה שמבין עם הדומה לחמור.

בפנימיות הדברים, כיהודים מאמינים בני מאמינים, יודעים אנחנו כי כל דבר המתרחש בעולם שורשו ברוחניות, בתורה ובמצוות של עם ישראל כולו - כלפי מה הדברים אמורים?

מבאר לנו האור החיים הקדוש (מובא בליקוטי מאורי חיים בשם ספר הליקוטים מהאוה"ח הקדוש פרשת כי תצא) שישנם שבויים וחטופים השייכים לכל יהודי, משום שכאשר חוטא ובד בוד עושה מצוות ולומד תורה, - אותו הטוב הנעשה בעולם ובכל העולמות בעקבות תורתו מעשיו הטובים נמצאים בשבי היצר הרע - ואם עושה תשובה חוזר כל השפע הטוב למקומו, ועיקר שלימות התשובה היא המלחמה ביצר והעמידה בנסיון באותו מקום שעמד בשעת החטא, כמבואר ברמב"ם בהלכות תשובה.

וכן כותב האור החיים (מובא בספר הליקוטים, על הפסוק "כי תצא למלחמה על אויבך...ושבית שבי" (דברים כא יא) זו לשונו: ומה שכתוב 'ושבית שבי' היינו כי המצוות שעושה החוטא והתורה שעוסק בה מוריד

הרב שלמה שרביט שליט"א
ראש כולל ודיין בבד"ץ 'בעזרת השם'

התגוננות בשעת מלחמה מתי יש לחוש לספק רחוק של סכנה?

שנוגע לבדון דידן) שמה שאמרו ש'אין הולכים בפיקוח נפש אחר הרוב', אינו כלל גמור, וישנם אופנים שבהם אין לחוש לחשש סכנה רחוקה. ומצאנו בזה ב' שיטות עיקריות בראשונים. שיטה א' היא שיטת הרא"ש (שם ביומא סי' טו) והר"ן (ה. ד"ה לא הלכו) בדעת הר"ף, והרב המגיד בדעת הרמב"ם (שבת פ"ב ה"כ וכו'), דכל מה שאמרו לחוש למיעוטא בפיקוח נפש הוא דוקא בדאיכא למיעוט דין קבוע, ודין קבוע לענין פיקוח נפש הוא אפי' באופן בו היו במקום א' תשעה כותיים וישראל אחד, ופירש אחד מהם למקום ב', ונפלה מפולת על מקום ב', דכיון שנשארו האחרים קבועים במקומם כמחצה על מחצה דמי, וספק נפשות להקל (כלשון הרא"ש והר"ן). מה שאין כן באופן שלא היתה להם קביעות, כגון שפרשו כולם למקום ב', ומשם פירש אחד למקום ג' ונפלה עליו מפולת, בזה שפיר אזלי' בתר רובא, ולא אמרי' ספק נפשות להקל. ע"ש. ולשון מרן הש"ע ע"ז (א"ח סי' שכט סעי' ב) 'שכיון שנעקר קביעות הראשון ממקומו, אמרינן כל דפריש מרובא פריש'. ע"כ. ונמצא א"כ שגם כלפי חשש פיקוח נפש שפיר אמרי' באופנים מסויימים דיש לילך בתר רובא. ולכא' לשיטה זו, כל היכא שיש חשש רחוק של סכנה, ואינו בדין קביעות כלל, כמו בנידוד' שיש כלפי כל בית ובית חשש רחוק של סכנה, דבכל כהא"ג אין לנו לחוש למיעוטא. ופשוט שכיון שהסכנה עדיין לא הגיעה, וכלל לא ברור שתגיע, כיון שיש אפשרות שתפול בשטח פתוח, ויש עוד אפשרות שמערכות ההגנה יירטו את הסכנה, לא שייך לומר בזה על כל בתי העיר דין קבוע. ושיטה ב' שם בראשונים, היא שיטת רש"י והתוס' ודעימייהו דמאי דחיישי' למיעוטא היינו דוקא בדאיכא 'חזקת סכנה', כגון מקום א' שהיו בו תשעה כותיים ואחד ישראל, ופרשו תשעה למקום ב', ונפל הגל על מקום א', שידענו בודאי ששהה ישראל במקום שנפל הגל, ורק שלא ידענו על מי נפל הגל, שכיון שיש 'חזקה' שהישראל היה במקום אליו הגיעה הסכנה, בזה חיישי' גם למיעוטא משום פיקוח נפש. עי' בהערה בגדר 'חזקת

שאלה: מה מקור הדין של החיוב להכנס למרחב מוגן בשעת אזעקה, והאם יש אופנים מסויימים שיש בהם היתר להמנע מהכניסה למרחב מוגן.

א.

הנה בדברי הרמב"ם מבוארת החובה המוטלת על כל איש ישראל לשמור נפשו מכל דבר העלול להביאו לידי סכנת ח"ו, שיש בזה מצוה עשה מן התורה, ואיסור לאו מן התורה למי שלא נשמר, ולשונו בפ"א מהל' רוצח (ה"א וה"ד) 'מצות עשה לעשות אדם מעקה לגגו שנאמר (דברים כב-ח) 'ועשית מעקה לגגך' וכו' 'אחד הגג ואחד כל דבר שיש בו סכנה וראוי שיכשל בה אדם וימות וכו'. וכן כל מכשול שיש בו סכנת נפשות מצות עשה להסירו ולהשמר ממנו, ולהזהר בדבר יפה יפה, שנאמר (דברים ד-ט) 'השמר לך ושמר נפשך'. ואם לא הסיר, והניח המכשולות המביאין לידי סכנה, בטל מצות עשה, ועבר ב'לא תשים דמים'. ע"כ. וכתב ע"ז שם מרן בכסף משנה שכע"ז מצאנו בפרק קמא דב"ק (דף ט"ו:) תניא ר' נתן אומר מנין שלא יגדל אדם כלב רע בתוך ביתו ולא יעמיד סולם רעוע בתוך ביתו שנאמר ולא תשים דמים בביתך. ע"ש. ועי' בדברי מרן בש"ע (ח"מ סי' תכז סעי' ח), ועוד ביו"ד (סי' קטז). ובגמ' ביומא (פד: - פה: ועי' ¹) מבואר עוד, שהחיוב להשמר מסכנה הוא גם אם על ידי כך יתבטל מעשיית המצות (להרמב"ם הוא חיוב, ולהתוס' הוא היתר אבל לא חיוב. ועי' ²). וכן גם באופן שיע"פ רוב אינו מקום סכנה, דאין הולכין בפיקוח נפש אחר הרוב, וגם באופן שישנם כמה ספיקות וספיקות ספיקות שמא אין זה מקום סכנה, גם בזה אמרו שמפקחין פקוח נפש בשבת. ע"ש. והכי נקטי' בש"ע (א"ח סי' שכט). ע"ש. ולפי"ז נראה ברור, שכיון שאנו רואים ע"פ הנסיון את גודל הסכנה באי כניסה למרחבים המוגנים בשעת האזעקה, לכא' יש בזה חיוב גמור מדינא. וכבר אמרו בשבת (לב). אל יעמוד אדם במקום סכנה לאמר שעושין לו נס, שמא לא עושין לו. ע"כ.

ב.

ואולם, לכא' יש להוכיח שבאופנים מסויימים אין בזה חיוב מדינא, כי הנה מבואר שם ביומא (פד:) (עי' בהערה ³ בתמצית הסוגיא שם ממה

1. והכי גרסי' ביומא (פד: - פה:) תנו רבנן: מפקחין פקוח נפש בשבת וכו' אמר רב יוסף אמר רב יהודה אמר שמואל, לא הלכו בפקוח נפש אחר הרוב, וגרסי' שם גבי מי שנפל עליו מפולת, דלא מיבעיא ספק הוא שם ספק אינו שם, אלא אפילו ספק חי ספק מת - מפקחין. ולא מיבעיא ספק חי ספק מת דישראל. אלא אפילו ספק נכרי ספק ישראל - מפקחין. וכבר היה רבי ישמעאל ורבי עקיבא ורבי אלעזר בן עזריה מהלכין בדרך ולוי הסדר ורבי ישמעאל בנו של רבי אלעזר בן עזריה מהלכין אחריהן, נשאלה שאלה זו בפניהם, מניין לפקוח נפש שדוחה את השבת וכו'. ואמרי' עלה התם דאמר רבי יהודה אמר שמואל וחי בהם ולא שימות בהם. ע"כ.

2. ועי' בפ"ה מהל' יסודי התורה (סוף ה"א ותחילת ה"ד) דס"ל להרמב"ם שאפי' אם מסכן עצמו בכדי לקיים מצוה מן המצוות (פרט לג' עבירות) הרי זה מתחייב בנפשו. ע"ש. ודלא כמש"כ התוס' ועוד ראשונים, ע"ש בכס"מ (שם ה"ד). ואכמ"ל בזה.

3. ותמצית הסוגיא שם דמאי דחוששין למיעוטא במקום בפיקוח נפש, היינו דוקא בדאיכא תשעה כותיים וישראל אחד, ופרוש כולהו לחצר אחרת (וכל שכן אי לא פרוש דהוי ליה כדן קבוע. ע"ש), דאע"ג דאיכא למימר כל דפריש מרובא פריש, וניזיל בתר רובא, קמ"ל דלא הלכו בפקוח נפש אחר

הרוב. אולם כל היכא דאיכא תשעה כותיים וישראל אחד ופרוש מקצתייהו, באמת לא חיישי' למיעוטא, ואין מפקחין עליהם את הגל בשבת. וכדאמרו שם משמיה דר' אסי א"ר יוחנן. ע"ש. ועיי' בפרש"י כתב דהחילוק בין 'פרוש כולהו' ל'פרוש מקצתייהו', שכתב בזה"ל 'הא דפרוש כולהו. הואיל ואיתחזק ישראל בהאי חצר שנפלה בו מפולת מפקחין, ואע"ג דניידי (ליה) לא אזלינן בתר רובא: הא דפרוש מקצתייהו. ולא ידעינן אי הוה ישראל בהאי חצר, אזלינן בתר רובא, הואיל ולא איתחזק' עכ"ל. ואולם כתבו התוס' (פד: ד"ה הא דפרוש וכו') דהכוונה במה שאמרו 'הא דפרוש כולהו' 'נראה לפרש דפרוש כולהו לחצר אחרת, ויצאו גם משם, ולא נשאר בהם עד אחד, שנפלה עליו מפולת, דאי פרוש לחצר אחרת ולא יצאו משם, מה לי חצר זו מה לי חצר אחרת. הא דפרוש מקצתייהו שלא פירש מכאן לאותה חצר אחרת אלא אחד. ע"כ. ולכא' הכוונה בזה, דב'פריש כולהו' חיישי' למיעוטא, דמייירי שהיו תשעה כותיים במקום א', ופרשו כולם למקום ב', ותעשה מהם פרוש למקום ג', ונפלה המפולת במקום ב', וע"ז אמרו חז"ל דכיון דעכ"פ הישראל הוחזק שהיה במקום ב', שהרי כולם שהו שם, ויש ספק האם יצא משם הישראל או לא, דכל כהא"ג חשיב שהוחזק הישראל במקום הסכנה, שהרי ודאי שהה שם, וכל הספק אם יצא משם או לא. ובזה הוא דחיישי' למיעוטא. משא"כ ב'פריש מקצתייהו', דהוא בכגון שהיו תשעה כותיים וישראל אחד במקום א', וחלקם עברו למקום ב', ונפל הבית שבמקום ב', דכיון דלא מבורר שהישראל היה במקום ב', ושמא לא יצא כלל ממקום א', בזה לא חיישי' למיעוטא שהוא מהיוצאים, ובאופן זה לא אמרו דאין הולכין בפיקוח נפש אחר הרוב.

שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק. ע"ש. וכתב שם בפירש"י ש'שעת הדחק' היינו שעת ה'סכנה'. והקשה ע"ז הרעק"א ז"הרי בסכנה או ספק סכנה אפילו איסור דאורייתא נדחית, ומאי צריך לסמוך אדר' שמעון, ותירץ, דהתם איירי באופן שיש רק 'צד הריחוק הסתעפות סכנה', ובכיוצ"ב לא מקרי סכנה שאנו מזהרים להשמר ממנה, וע"כ אליבא דר' יהודה יש לאסור גם באופן זה לטלטל את הנר משום מוקצה, וע"ז אמרו 'כדאי הוא ר' שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק'. ע"ש. וחזי' מיהת, שאילולי שהיינו סומכים על ר' שמעון היה לנו להחמיר באיסור מוקצה דרבנן, גם במקום חשש סכנה, והיינו טעמא, דבחשש רחוק אין חיוב מן התורה של השמר לך וכו' ולא איסור של לא תשים דמים וכו'. ולפי הנ"ל הגדר בזה הוא דכל שאינו בדין קבוע (להר"ף והרמב"ם והרא"ש ומרן הש"ע) ולא אתחזק סכנתא (לרש"י ותוס') והסכנה היא רחוקה, אין לחוש מדינא לאותה סכנה. ואולם פשוט הדבר שאם מ"מ יש סכנה שאינה בגדר מיעוטא דלא שכיח, דיש לחוש לה עכ"פ. וכעין מש"כ מרן בש"ע (או"ח סי' שכט סעי' א) ש'אפילו נפלה דלקה בחצר אחרת, וירא שתעבר לחצר זו ויבא לידי סכנה, מכבין (בשבת) כדי שלא תעבר. ע"ש. דאע"ג דלא אתחזק שם הסכנה, כל שיש חשש ברור של סכנה התיירו לחלל עליה את השבת. ורק היכא דהוי מיעוט דאינו שכיח של סכנה, בזה הוא דאמר' דאם אינו בדין קבוע ולא הוחזקה הסכנה דלית לן למיחש לה מדינא.

ה.

ועפ"ז אתי שפיר טעם היתירו של הגאון הנוב"י (מהדו"ת חיו"ד סי' י) שכתב בפשיטות להתיר להכנס לחשש סכנה לצורך פרנסה (וכ"כ להוכיח מגמ' ב"מ קיב.), ואולם בתוך דבריו נשמע גם לאידך גיסא, והוא שכל היכא שרוצה אדם להכניס עצמו לספק סכנה רחוקה, ועושה כן ללא כל צורך, וכגון לצורך שעשוע, שבזה ודאי אין היתר, וקאי בחיוב של 'ונשמרתם מאד לנפשותיכם'. ושם בנוב"י נשאל בענין 'צייד חיות', אם יש סרך איסור בדבר, והשיב דנהי שצייד לשם שעשוע יש בו איסור מצד מה שנאמר בתורה 'ונשמרתם מאד לנפשותיכם', שהרי מי לנו גדול ובקי בצידה יותר מעשו הרשע שהכתוב מעיד עליו 'ויהי עשו איש יודע ציד איש שדה', ובכל זאת אמר על עצמו "הנה אנכי הולך למות", ופירש הרמב"ן שכוונת עשו היתה לומר שהוא קרוב למיתה מחמת שסיכן עצמו בצידה בין גדודי חיות וכו'. ואפי' הכי (כ"כ הנוב"י שם) אם הוא עני העוסק בצידה למחייתו, התיירה התורה, כמו שמותר לסוחרים לעבור אורחות ימים בגלל הפרנסה. והתורה אמרה 'ואליו הוא נושא את נפשו'. ואמרו חז"ל (ב"מ קיב.) מפני מה זה עלה בכבש ונתלה באילן ומסר עצמו למיתה, לא על שכרו (בתמיה). אבל מי שאין עיקר כוונתו למחייתו ומתאוות לבו הוא הולך למקום גדודי חיות, עובר על ונשמרתם מאד לנפשותיכם וכו'. יעו"ש. וכיוצ"ב ויתר מזה מצאנו באגרו"מ (ח"מ ח"א סי' קד) שאפי' במקום שיש חשש סכנה רחוק שיהרג הוא וגם חשש רחוק שיהרוג אחרים, יש להתיר אם עושה כן לצורך פרנסה. ע"ש. ועכ"פ מבואר לכא' לדידן, שכל היכא שיש תועלת במה שמסתכן, והסכנה היא רחוקה אחד מיני אלף, אינו אסור א"כ עושה כן לצורך שעשוע. ועי' בחשוקי חמד (כתובות יט.). וא"כ נראה ברור שמי שנמנע מלהכנס למרחב מוגן מחמת עצלות וכיוצ"ב, דודאי עובר באיסור של ונשמרתם מאד לנפשותיכם וכו', דאינו עדיף ממי שעושה צייד לשם שעשוע, דקאי בחיוב של ונשמרתם וכו'. אולם, אם מחמת מה שצריך להכנס למרחב המוגן נדרש הלה להתבטל ממלאכתו באופן שמגרע פרנסתו, בזה לכא' אין לאסור מדינא. וכע"ז כתב בחשוקי חמד (ב"מ קיב.) בשם מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל להתיר לנסוע בכבישים בהם אירעו מספר פעמים פיגועי ירי רח"ל, כל היכא שעושה כן לצורך פרנסתו, וכתב כן ע"פ הגמ' הנ"ל בב"מ. וכמש"כ הנוב"י והאגרו"מ. וכתב להסתייע עוד ממש"כ בספר אמרי אש (יור"ד סימן נב.). ע"ש. וכע"ז כתב עוד בחשוקי חמד (בכורות נז.) להתיר להמנע מלהכנס למקלט בשעת האזעקה מחמת חוסר צניעות השוררת במקלט המשותף, כיון שיש היתר לעשות כן לצורך פרנסה.

סכנה⁴, מה שאין כן בדליכא חזקת סכנה, שלא ידוע לנו שהישראל שהיה כלל במקום בו אירעה הסכנה, והוא הדין באופן שכלל לא ברור אם הסכנה תגיע למקום בו שוהה הישראל, בזה אין לחוש למיעוט שאינו מצוי, גם כאשר יש חשש פיקוח נפש, עי'⁵. ולכא' עפ"ז יש לומר דהוא הדין כלפי נידו"ד, דכיון שבשעת האזעקה אינו מבורר היכן יפול הטיל רח"ל, ושמא הוא יורט ע"י מערכות ההגנה האווירית של 'כיפת ברזל' ודומיה, וגם אם רח"ל יפגע הטיל באינה מבנה הוא מיעוטא דמיעוטא כלפי כל אחד מן הבתים אם יפגע בו הטיל, בכל כהא"ג חשיב כאופן בו שפיר יש לילך בתר רובא, ובאופן זה לא חששו חז"ל משום פיקוח נפש בחשש מועט ורחוק.

ג.

וקרוב לזה מצאנו להגאון בעל הערוך לנר בשו"ת בנין ציון (סימן קלז), שכתב בביאור שיטת חכמים ביבמות (יב: ועי'⁶) דסברי דאסור לג' נשים לשמש במוך, וישמשו בלא מוך, אע"ג דיש בהן חשש סכנה, כגון קטנה דחיישי' שמא תתעבר ותמות, ומשמשת כדרכה והולכת, ומן השמים ירחמו וכו'⁷, דהקשה ע"ז הבנין ציון, דלמה לא מותר לשמש במוך משום ספק סכנה וכו', דהרי כלל בדינו דאין הולכין בפקוח נפש אחר הרוב וכו', ואפילו למיעוטא דמיעוטא חיישינן כדמוכח ממה דאמרינן שם נפל עליו גל ספק הוא שם וכו', איך תכנוס לספק פקוח נפש. וכתב ע"ז הבנין ציון, ש'הנלענ"ד וכו' דאע"ג דכלל בדינו דאין לך דבר עומד בפני פקוח נפש, ואין הולכין בפיקוח נפש אחר הרוב, זה דוקא ביש ודאי סכנת נפש לפנינו, כגון בנפל עליו הגל, דאז חוששינן אפילו למיעוטא דמיעוטא, אבל בשעתה (רוצה לומר 'כאשר עתה') אין כאן פקוח נפש רק שיש לחוש לסכנה הבאה, בזה אזלינן בתר רובא כמו לענין איסורא, דאל"כ איך מותר לירד לים, ולצאת למדבר שהם מהדברים שצריכין להודות על שנצולו, ואיך מותר לכתחלה לכנוס לסכנה ולעבור על ונשמרתם מאד לנפשותיכם, אלא על כרחך כיון דבאותה שעה שהולך עדיין ליכא סכנה, הולכין אחר הרוב. ועוד ראי' לזה ממה דאמרינן בברכות (דף ל"ג) אפילו נחש כרוך על עקבו לא יפסיק וכו', ופי' הרמב"ם בפ"י המשניות וכ"כ הברטנורא, כיון דנחש אינו נושך ברוב הפעמים. ע"כ. והלא יקשה מה בכך דהנחש אינו נושך ברוב הפעמים, הרי אין הולכין בפיקוח נפש אחר הרוב, אלא על כרחך דהאי טעמא, כיון דכן אין כאן סכנת נפשות וכו'. עכ"ל. והמבואר מכל זה לדידן, דאין לחוש למיעוטא של סכנת נפשות היכא שהסכנה אינה כאן ויש רק ספק אם ולהיכן תגיע, והוא ספק רחוק.

ד.

ועי' עוד להגאון הרעק"א (מהדו"ק סי' ס) שכתב על מה שהתיר רב (שבת מה.) 'לטלטול שרגא דחנוכתא מקמי חברי (ופרש"י 'חברי, שם אומה שהיתה עם פריסיים) בשבתא', דאמרו ע"ז שם בגמ' דהיינו טעמא שהתירו את הטלטול של הנר ולא אסרוהו משום איסור מוקצה, ד'כדאי הוא ר'

4. וכמבואר בגמ' הנ"ל, דהיינו דוקא בכגון שידענו בודאי ששהה הישראל במקום שנפל הגל, ורק שלא ידענו אם יצא משם הישראל או לא, וכן הוא הדין כשלא ידענו אם נפל עליו הגל או על העכו"ם, שבזה חיישי' לספק פיקוח נפש, כיון שהישראל הוחזק שהיה שם.

5. וכמבואר בגמ' הנ"ל דהיינו בכגון שיש ספק אם הישראל שהיה במקום הסכנה, דשמא לא היה שם כלל. דבכל כהא"ג לא חיישי' למיעוטא אע"ג שיש שם חשש של פיקוח נפש.

6. דגרסי' ביבמות (יב:) תני רב ביבי קמיה דרב נחמן, שלש נשים משמשות במוך, קטנה מעוברת ומניקה, קטנה שמא תתעבר ושמא תמות וכו' דברי ר' מאיר, וחכמים אומרים אחת זו ואחת זו משמשת כדרכה והולכת ומן השמים ירחמו משום שנאמר שומר פתאים ה'.

7. ופליגו חכמים עליה דר' מאיר דס"ל דשלש נשים משמשות במוך וכו' מחמת הסכנה. ע"ש.

סגולה להצלחה בעסקים

מקור

הסגולה הוא רבי אלעזר בנו של רשב"י כפי שהביא משמו רבי יוחנן במסכת ביצה (דף טו ע"ב) "הרוצה שיצליח נכסיו יטע בהם אדר שנאמר "אדיר במרום ה"

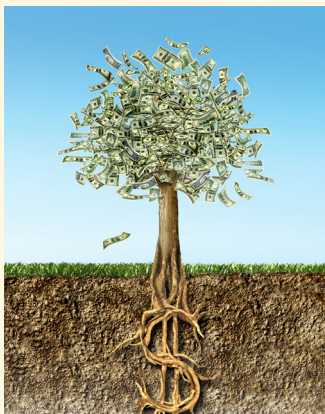
אדר, הנה יתקיימו נכסיו. ובשפת אמת (תרומה תרלד - תרלז) כתב כעין זה שיהיו מעשיו בעסקיו לשם שמים וכך תשרה בהם הברכה.

נטיעת האמונה בתוך הנכסים - על ידי צדקה

אולם כיצד פועלים את הסגולה הזו למעשה, כי הרי במחשבה תמיד נכנסת מחשבת פסול של "כוחי ועוצם ידי" - לשם כך זקוקים אנו לאורם של ראשונים: רבינו חננאל כותב - "הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר שנאמר אדיר במרום ה'. כלומר יעשה מהן צדקה חשובה לפני ה' במרום" - וכך פירש גם הערוך (אות א ערך אדר).

וברור שכאשר אדם עושה צדקה עם נכסיו הוא נוטע במחשבתו ובנכסיו את האמונה המדוברת בספרי החסידות הנ"ל, ומראה שהכל מאתו יתברך, וכידוע שכאשר אדם עושה פעולה וחוזר עליה תמיד היא נוטעת בקרבו את הדברים - כפי שאומר ספר החינוך "אחרי הפעולות נמשכים הלבבות".

לסיכום: האמונה שהשם הוא זה שפועל בעסקים ולא האדם, בכחה להצליח את העסק - אולם לא רק ב"מחשבה" אלא ב"מעשה" הצדקה שנותן מתוך עסקיו בכך "נוטע" את אותה אמונה.

בספרי חסידות פירשו שצריך האדם לדעת שכל פרט ופרט מעסקיו הוא מהבורא לבדו - אולם זה במחשבה בשעת מעשה העסק, אבל בראשונים מבואר גם איך לנטוע זאת בעסקיו ממש בפועל, ולא רק במחשבה וכדלהלן:

בספר מאור עינים על מסכת ביצה (טו ע"ב) כתב: הרוצה שיתקיימו נכסיו שלא יפול רק יהיה תמיד בקיום יטע בהן אדר רצונו לומר א' ד"ר שיבין שאלופו של עולם דר בכל דבר ואפס בלתו כאמור למעלה ואז יהיה תמיד דבוק בה' ולא יסור ממנו

כדברים אלו כתב בבני יששכר (מאמרי חודש כסלו - טבת מאמר ד)

וזהו שרמזו הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר, היינו יטע וישים בתוך נכסיו השכל הנשמע מן חדש אדר, כי העוסק בסחורה ובנכסים ויאמר כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה כי היה הדבר בטבע שסחתי במסחר פלוני ובמקום פלוני, הנה לא יתקיימו נכסיו, אבל אם ישים אל לבו כי השגחת השם יתברך מלוכש בטבע והוא המסבב לדבר הזה כעין המעשה דחדש

הכמת נשים

הרבנית שרה מהלון תח'

תפילת חסר אונים

"תפילה

לעני כי יעטוף" (תהלים קב א) מה מיוחד בתפילת העני, דוד המלך פותח ואומר שהתפילה על שמו?

כל בעיות החיים. הדבר היחיד שיכול להרגיע אותנו ולתת לנו תקווה, זה המצב שבו אנו נמצאות, חוסר האונים, המצב הזה הוא חביב מאוד לפני ה'.

ולכן ננצל את ההזדמנות הנפלאה הזו לתפילה מיוחדת - "תפילת חסר אונים".

וכמובן לא נשכח שמהמצב הכי גרוע שיכול להיות, יכול לצאת ממנו הדבר הכי טוב, ה' יכול להפוך כל מצב למצב הכי טוב ושמח שיכל להיות לנו. בשורות טובות.

והתשובה לזה, שבעולם הגדול שבו מי שאין לו כסף - לא קיים ולא שווה, העני הוא הדוגמא הברורה ביותר לחסר אונים, אין לו מאיפה לשלם על אוכל, בגדים לילדיו, ושאר הוצאות מינימליות הכרחיות. ולכן חוסר האונים שלו מוביל אותו לתפילה אמיתית ולתלות מוחלטת בבורא יתברך לבד.

לא צריך להיות עני בשביל להרגיש חסר אונים, לפעמים האדם נמצא במצב חסר אונים, כשמצד הטבע אין שום דרך להועיל לעצמו, וצריך רק נס לחלץ אותו ממצבו.

גם אנחנו כאמהות עומדות הרבה פעמים במצב חסר אונים, לא יודעות מה לעשות ואיך להתמודד עם הבעל, עם הילדים ועם

תהילים

קו המידע
03-3137868

א.ב.בייל
rachel@beezrathashem.org
054-9260125

פרויקט החילון - אזכי חודש כסלו

5. צ. טריכטר - ביתר עלית
6. א. טויטו - בני ברק
7. א. פרילנדר - ביתר עלית
8. נ. כהן - חדרה

1. ! קסינצקי - ביתר עלית
2. ר. טריכטר - ביתר עלית
3. ר. טריכטר - ביתר עלית
4. א. טויטו - בני ברק

מעלת הנזחר בכבוד התפילה ובית כנסת

שהעניינים מתחילים להתנהל לרעתי, ואז אני מתפלל בלחש לרבש"ע שיציל אותי בזכות התחזקותי בשמירת ביהכ"נ.

השופט מתחיל להקריא את פסק הדין, ואני שומע שהוא מדבר לרעתי, אך לפתע הוא מודיע את סכום החיוב ומקריא 900 במקום 9000, הוא השמיט ספרת אפס אחת! לאחר עיון במסמכי התביעה התברר שהעו"ד הוא זה שהשמיט בטעות את הספרה "אפס", ובמקום 9000 רשם 900

העו"ד ניסה להצטדק, שברור שלא היה מגיש תלונה על סכום של פחות מאלף שקל, אך טענותיו לא התקבלו אצל השופט, ובס"ד ניצלתי מ-90 אחוז מהתביעה. הקב"ה הראה לי 90 אחוז הצלחה במשפט, אבל למעשה זה 100 אחוז של הצלחה, לראות עין בעין איך שבזכותה הקבלה הזאת הקב"ה עושה המשפט. שנים עו"ד מלומד משמיט 'אפס' בתביעתו לבית המשפט

מכאן נתחזק כולנו בתוספת שמירת קדושת ביהכ"נ ובזכות כך נזכה לראות ביצועת אין עוד מלבדו אפס זולתו.

(גיליון 'קדושת בתי מקדש מעט')

מעשה באדם שקיבל על עצמו לא לדבר בביהכ"נ כלל וכלל גם שלא בזמן התפילה, וזכה לישועה שמיימת. וכך סיפר הרב י.ג.ר. הי"ו:

לפני מספר שנים פניתי לעורך דין לצורך ענין מסוים (סידור בניה וכדו'), ובסופו של דבר היועץ' נתהפך לרועץ. העו"ד הגיש נגדי תביעה של 9000 שקל. לא סכום בשמים, אבל בכל זאת סכום די נכבד. החלטתי שאני מקבל ע"ע בלין לא לדבר בביהכ"נ כלל, גם שלא בזמן התפילה, ושבזכות חיזוק זה תהיה לי הצלחה במשפט.

בהתחלה זה לא היה בכלל קל, ואפילו מאוד קשה, ובמיוחד שאני מדריך תיירים בבתי כנסת עתיקים בצפת, וכיון שהחלטתי לא לדבר בביהכ"נ. איך אני מוכרח להסביר לתיירים את כל המידע על ביהכ"נ טרם היכנסו בו, וכשאנחנו נכנסים לביהכ"נ באימת כבוד לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו' אינני מדבר כלל ורק מסמן באצבעי לתיירים על מה שהסברתי להם קודם כניסתנו לביהכ"נ, דבר שאינו פשוט כלל וכלל.

והנה יום המשפט הגיע, ואני בטוח שהתחזקותי בשמירת 'קדושת ביהכ"נ' תעמוד לי לזכות במשפט. והנה אני רואה

מעשה נפלא בזהירות בכבוד התפילה לה'

פשר האותיות האלו, הכוונה היא למסכת ברכות דף ה' דף י' ודף יד.

אותו יהודי קם והחל ללמוד את אותם דפים, כדי לגלות את מה שהראוהו בחלום, ולהבין על איזה זלזול בכבוד שמים מתעכבת הגאולה, - אחר שעייין בהם ראה דבר מענין שבשלשת המקומות מדובר על כבוד תפילה כגון "אין להתעסק בשום דבר קודם התפילה" "אין לאכול לפני התפילה" ואין להפסיק בשום דבר לפני שמתפללים."

הרי זה פלא, זה מה שתובעים מאתנו, אל תתעסקו בשום דבר לפני שמתעסקים בכבודו של הקב"ה בעצמו! יהי רצון שנתחזק בזה, ונוכל לזכות לקירוב הגאולה במהרה בימינו אמן.

(מתוך 'הראנו בבנינו')

מעשה נוסף סיפר הגאון רבי יצחק סורוצקין שליט"א: היה זה בליל שבת קודש פרשת האינו בשנת התשע"ג, כשיהודי ירא שמים מארץ ישראל שבאותה העת שהה באמריקה, חלם דבר נורא.

אותו יהודי חלם על צדיקים שכבר נפטרו לעולמם, באו בבית דין של מעלה לפני רבוננו של עולם ושאלו אותו: עוד כמה זמן נצטרך להיות בגלות המר הזה? אז בא המלאך המקטרג וטען שאין אנו ראויים לגאולה. הצדיקים טענו לקב"ה שהרי המצב היום הוא שיש הרבה תורה בעם ישראל, הרבה חסד וצדקה, ואם למה עוד לא מגיעה הגאולה?

עד שהקב"ה ענה להם: ומה עם זה שמזלזלים בכבודי?

אחד הצדיקים שהיו שם הרהיב עוז ושאל: "על איזה כבוד שמים מדובר?"

פתאום רואה אותו יהודי בחלומו אותיות גדולות ובלטות: "ב-ר-כ-ת-ה-י-י-ד" שאל מה פשר האותיות האלו, ואמרו לו בחלומו שכבר אבא שלו יסביר לו.

היהודי נבהל מכיון שאביו כבר נפטר לבית עולמו כבר לפני ארבעים שנה, ואיך הוא יסביר לו מה פשר האותיות. לפתע מופיע אביו בחלום, ואומר לבנו: איך אתה לא מבין מה

תהילים

קו המידע
03-3137868

אובס"ל
rachel@beezrathashem.org
054-9260125

פרויקט המיליון - אזכי חודש כסלו

1. ר. אביקסים - בית שמש	5. ש. ישראלי - ירושלים
2. ס. פרץ - אלעד	6. ר. אבקסים - ירושלים
3. ג. כהן - חריש	7. י. צעדי - ירושלים
4. ט. כהן - ירושלים	8. ש. ישראלי - ירושלים

הרב אפרים מחלון שליט"א
רב ואב"ד בד"ץ 'בעזרת השם'

משנכנס אדר מרבין בשמחה?

שאלה:

נשאלתי למה לא נפסקה להלכה בשלחן ערוך המימרא המפורסמת, משנכנס אדר מרבין בשמחה (תענית דף כט ע"א)?

תשובה:

בשו"ת חתם סופר (ח"א אורח חיים סימן קס) עמד על שאלה זו וכתב שמימרא זו נאמר בגמרא בשם רב, ורב לטעמיה שסובר שכל חדש אב יש בו אבילות וכמ"ש התוס' במגילה (דף לא ע"ב ד"ה ראש חדש), שדורש כן מבפסוק "והשבתי חדשה" (הושע ב, ג), ואם כן גם לענין שמחת אדר שנאמר בו "והחדש אשר נהפך להם מיגון לשמחה" (אסתר ט, כב) יש לשמוח מתחילת החודש, ואולי אסור בהספד ולכל הפחות מצוה לשמוח. אמנם אנו להלכה פוסקים שרק בשבוע שחל בו ט' באב נוהגים בו באבילות שנדרש כן מהפסוק "והשבתי שבתה" (הושע ב, ג) - ולא חדשה, ולכן גם באדר לא דרשינן "והחדש אשר נהפך" - שיהיה חיוב שמחה בכל חודש אדר, ואין לנו להוסיף שמחה אפילו בשבוע שחל פורים "שבתה" בפורים. ועיין שם עוד ביאורים נוספים.

ונכדו הגר"ש סופר זצ"ל בשו"ת התעוררות תשובה (סימן תעג) כתב שכיון שאמרו בירושלמי מגילה (פ"א ה"א) שכל החודש כשר לקריאת המגילה, מדכתיב "החודש אשר נהפך להם מיגון לשמחה", וכיון דכל החודש נהפך לשמחה יכולין לקרות המגילה מראש חודש (ובלבד שלא יעבור יום חמשה עשר), וכיון שהשלחן ערוך (סימן תרפח סעיף ז) הביא בשם יש אומרים שיכולים לקרות המגילה מראש חודש וברמ"א כתב על זה והכי נהוג, אם כן מובן מאליו שמרבין בשמחה מראש חודש.

ובספר דף על הדף בתענית (שם) כתבו לתרץ בשם האדמו"ר מלובאוויטש זצ"ל, שהטעם שלא נפסק ברמב"ם שהוא לשיטתו שצריך להיות שמח כל ימיו (הלכות דיעות פ"א ה"ד), משא"כ רב שהוא בעל המימרא סובר בשבת (דף ל עמוד ב) שבשמחה שאינה של מצוה עליה נאמר "ולשמחה מה זה עושה" (קהלת ב, ב), ולכן היה צריך להזכיר שמשנכנס אדר מרבין בשמחה. ע"כ.

ונראה לדקדק גם מדברי הרמ"א שסובר שיש לאדם לשמוח תמיד, שכתב (אורח חיים סימן תרצז סעיף א) יש אומרים שחייב להרבות במשתה ושמחה ביי"ד שבאדר ראשון ואין נוהגין כן, מכל מקום ירבה קצת בסעודה כדי לצאת ידי המחמירים "וטוב לב משתה תמיד" (משלי טו, טו). ע"כ. ויש לתמוה שהרי בדעת היש אומרים כתב שחייב להרבות במשתה ושמחה וכדי לצאת לדעתם הזכיר שמכל מקום ירבה קצת בסעודה, ולא הזכיר שירבה בשמחה? ואם נאמר שחובת השמחה היא בכל השנה ניחא.

עוד נראה לפרש ע"פ מ"ש הרב שפת אמת בתענית (שם) בטעם הדבר שמשנכנס אדר מרבין בשמחה, מכיון שבאדר היה קיום הקרבנות והמקדש, ובאדר הוא זמן השקלים לחדש בניסן את התרומה החדשה ונדבו בבני ישראל בשמחה שקלי הקודש, וכשהתנדבו למקדש היתה שמחה גדולה בעולם, וכיון שקבלו עליהם בשמחה נדבת הלשכה עדיין השמחה נמצא באדר וכשקורין פרשת שקלים מתעורר הענין הזה. ע"כ. ולפי דבריו משמע שאין חובת שמחה

באדר אלא שהשמחה מתעוררת מחמת נדבת שקלי הקודש, ואין זו הלכה אלא מציאות. ועל כן השמיט השלחן ערוך לזו המימרא, וביחוד שכיום אין נודבין שקלים למקדש.

ויש לומר עוד טעם נוסף שבעל המימרא הזו הוא רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת, ועל אביו כתב בסדר הדורות (ח"ב עמ' 354 ערך ר' שמואל בר שילת), שהיה מלמד תינוקות והוא מבני בניו של המן שלימדו תורה בבני ברק (עיין בגיטין דף נז ע"ב), ואמרו חז"ל בסנהדרין (דף צד ע"א), שעד עשרה דורות אין לבזות גוי בפני גר - שזוכר עברו. ולכאורה הלא גם אצל רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת יש לחוש שאולי מצטער על סב סבו המן האגגי, וכדי שלא יחשדו בו כן הזכיר ואמר שחובת השמחה היא מתחילת החודש, להורות שאין לו שום צער בזה ושמח בשמחת העם היהודי. ומעתה דוקא לגביו היתה שייכת הגדלת השמחה מתחילת החודש, אך שאר עם ישראל שהם מזרע ישראל אינם בכלל השמחה, ולכן לא פסק כן בשולחן ערוך.

ומצאתי שבשו"ת אפרקסתא דעניא (ח"ב אורח חיים סימן לו אות ד) כתב שהטעם שחלק מהפוסקים השמיטו את זו המימרא משום שאין בזה נפקא מינה לדינא. ע"כ. ויש להעיר על מה שכתב שאין בזה נ"מ לדינא, הא איכא נפקא מינה למצות השמחה. ומכל מקום מצאנו לרבותינו הראשונים והאחרונים שפסקו כן והכירו לזו המימרא ומהם השאילתות דר' אחאי (פרשת כי תבא שאילתא קנח), והרי"ף בתענית (דף ט ע"ב מדפי הרי"ף, ובשו"ת אפרקסתא דעניא (ח"ב אורח חיים סימן לו אות ד) כתב, שהרי"ף השמיט האי מימרא, ולא זכר ש'ר שהרי"ף הביאה) והרא"ש שם (פ"ד סימן לב), והאשכול (מהדו' אלבק הל' תשעה באב דף ריב ע"א ד"ה תנן בתענית), והמג"א (באו"ח סימן תרפו סק"ה), והחיי אדם (בהל' שבת ומועדים כלל קנה סעיף א), והמשנ"ב (שם ס"ק ח), ובערוך השולחן (או"ח סימן

תרפו סעיף ו) ועוד.

וראיתי מביאים בשם רבנו האר"י ז"ל (עיין בספר בשביל שתתעשר עמוד מ) שעצבות מקלקלת את הפרנסה, ועל ידי שתהיה לאדם שמחה הוא מביא לעצמו פרנסה, וסימן לדבר הפסוק "והיית' אך' שמח" ס"ת חת"ך שהוא השר הגדול של הפרנסה. ע"כ. ולפי זה יש לומר עוד שלכן אמרו בגמרא משנכנס אדר מרבין בשמחה, שעל ידי שירבה בשמחה תהיה לו פרנסה טובה, ויוכל לתת בשפע מתנות לאביונים שזו עיקר שמחת הפורים כמו שכתב הרמב"ם (הלכות מגילה פרק ב הלכה יז): שמוטב לאדם להרבות במתנות אביונים מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות לרעיו, שאין שם שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים ואלמנות וגרים, שהמשמח לב האמללים האלו דומה לשכינה. ע"כ.

ומסופר על אחד שבא אל 'האמרי חיים מויז'ניץ' זצ"ל והתאונן על חסרון פרנסתו, ענה לו הצדיק: "תהיה בשמחה ותזכה לפרנסה". "אין ביכולתי לשמוח כשאין לי פרנסה" - התמרמר האיש. חיך הרבי ואמר לו: "מה לא עושים בשביל פרנסה?"

וכבר אמרו בברכות (דף כט עמוד ב) צרכי עמך ישראל מרובין ודעתם קצרה, ואין מי שלא ישמח בפרנסה טובה, בכל השנה ולכן "ישמח ישראל בעושי"ו" (תהילים קמט, ב), בשמחה של מצוה ויזכו לשפע טובה וברכה אמן.

נידון בהלכה

הרב צבי שליט"א
דיין בבד"ץ 'בעזרת השם'

טוען שבטורות ששילם לו המזיק נמצא שטר מזויף - על מי חובת הראייה

שבמקום בו פשע המשלם בכך שלא בדק את השטרות, באופן שמצויים אצלו כאלו שטרות, גם לדעת הט"ז יהיה הגדר כאיני יודע אם פרעתך, ועל המשלם תהיה חובת ההוכחה שפרע, שהנה כתב הט"ז בזה"ל:

משא"כ באיני יודע אם פרעתך, אם נוקי הממון בחזקה קמא קודם שנולד הספק, אז היה ודאי חייב לו, ממילא נשאר החוב בתקפו, נמצא בנידון זה שכבר פרעו ונסתלק ממנו, ועכשיו נולד הספק במטבע המזויפת, נוקי הדבר כמו שהיה בחזקה עד עכשיו, והוא בחזקת פרעון טוב, דרוב מטבעות אינן מזויפות, והוה עכשיו כתבעו תביעה חדשה וזה טוען איני יודע אם אני חייב לך, שישבע היסט שאינו יודע ופטור, כנלע"ד ברור ונכון עכ"ל.

ומעתה באדם שפשע התשלום כגון שמתעסק עם אנשים שידם בזיוף, ויש לו לחוש שמא השטרות שבידו מזויפים, הרי אין לומר את סברת הט"ז "שהוא בחזקת פרעון טוב דרב המטבעות אינן מזויפות" כיון שידועים אנחנו אצל אדם זה שמצויים אצלו מטבעות מזויפות, ואין את "רב המטבעות" שכתב הט"ז ובכה"ג יודה שייחשב כאיני יודע אם פרעתך - שהרי הספק נולד בשעת הפרעון ואין "חזקת פרעון טוב".

יתכן להוכיח זאת גם מהנתיחה"מ [המובא בהערה] שכתב שאין את הפטור שהביא התומים באומר איני יודע אם פרעתך כאשר לא הוה ליה למידע, אלא באופן שלא פשע הפורע, אבל כשפשע, הו"ל לבדוק ולמידע ועליו חובת הראיה, - ואם כן אפשר שגם כל מה שדיבר הט"ז להחשיבו כאיני יודע אם נתחייבתי, זהו דווקא אם לא פשע בכך שלא בדק, אבל אדם שעוברים תחת ידו פעמים רבות שטרות מזויפים, צריך לבדוק.

ואמנם הנתיבות לא מחייב באופן שמחמת פשיעתו הגיע חוסר הידיעה, אלא במקום שמוגדר כ"איני יודע אם פרעתך" - דהיינו שיש חזקת חיוב, רק אין את הפטור של הוה ליה למידע, אבל לכאורה יש מקום לחייב גם במקום דינו כאיני יודע אם נתחייבתי במקום שיש לומר שפשע בחוסר ידיעה זו יתכן שיש מקום לחייב, וזאת משום שהרי ראיית הנתיבות שבאופן שפשע לא פטור הינה מחנווני על פנקסו שטוענים הפועלים שלא קבלו והחנווני טוען שנתן, מחוייב בעל הבית לתת לשניהם כדין איני יודע אם פרעתך, כלומר שיש חזקת חיוב על בעל הבית, והקשה הנתיבות הרי זה לא הו"ל לבעל הבית למידע, אם נתן החנווני את התשלום לפועלים או לא, - ועל כך כותב הנתיבות שאין בכך כדי לפטור את בעה"ב, שהרי בעה"ב פשע במה שמסר את תשלום הפועלים ביד החנווני, וכטענת הפועלים לבעל הבית, "מאי אית לן גבי חנווני" - ולכן נשאר חיובו בגדר איני יודע אם פרעתך ללא טענת פטור של לא הוה לי למידע.

ונראה שזו פשיעה גרועה מהפשיעה עליה דיבר הנתיבות בבעה"ב שנתן התשלום ביד החנווני, היות והספק מגיע כבר בתשלום עצמו שיתכן שנתן כאן שטרות מזויפים כאלו המצויים אצלו, ושונה מבעל הבית הנותן את פרעון הפועלים ביד החנווני, שאין רגליים לדבר שיוולד מכך נזק.

העולה להלכה: על הניזק להביא ראייה להוכיח את תביעתו המחודשת בדבר השטר המזויף שאכן זה הוא ששולם על ידי המזיק, כי אף ע"פ שהמהרשד"ם ושו"ך מחייבים, אי אפשר להוציא ממון ויכול לומר קים לי כהט"ז וכהנתיבות - ומכל מקום היות וחייב שבעת היסט, ראוי לפשר שישלם שלישי.

אמנם באופן שמצויים אצל הפורע שטרות מזויפים יש מקום לבדוק אם השטרות מזויפים כבר בשעת התשלום, נראה שיש לחייב גם לדברי הט"ז - ויש לעיין עוד בזה.

אדם הזיק את רכב חברו בעלות של אלפיים ₪ ושילם במזומן, הניזק הלך להפקיד את הכסף בבנק, ונאמר לו ששטר אחד מזויף - ומבקש להחליפו.

המזיק טוען ששילם בשטרות טובים, ואין כל הוכחה שהשטר המזויף הגיע ממנו, ואולי שטר אחר הוא שהוחלף לניזק - על מי חובת ההוכחה?

מחלוקת האם הפרעון הושלם וטענת הזיק חדשה היא

דנו הפוסקים לגבי הלוואה כאשר משלם הלווה ונמצא מטבע מזויף והלווה טוען שאין הוכחה שזהו המטבע בו שילם למלווה, כתב הט"ז (סוף סימן עה) - על המלווה להוכיח משום שנחשב "איני יודע אם נתחייבתי" דהיינו שההלוואה נפרעה וכעת המלווה מגיע בתביעה חדשה ועליו חל הכלל של המוציא מחבירו עליו הראיה.

אולם המהרשד"ם והשו"ך (סימן רלב ס"ק יד) כתבו להחשיב זאת כ"איני יודע אם פרעתך" משום שהפרעון לא הושלם כל עוד יש טענה שחלקו מזויף, ולכן על הלווה להוכיח ששילם במטבעות שכולם לא מזויפים.

במקרה שהזיק לא ניתן לזיהוי רק ע"י מומחים - לכו"ע טענת הזיק חדשה

ובתומים (סימן עה) מוכיח שלכו"ע באופן ש"לא הוה ליה למידע" דהיינו כגון במקרה שלפנינו אם מדובר בזיוף מתוחכם שאין אפשרות לזהותו אלא בבנק, בזה גם אם נחשיב זאת כ"איני יודע אם פרעתך", דהיינו שחובת ההוכחה היא על המזיק [וכדעת מהרשד"ם ושו"ך] אפילו הכי היות ולא היה לו לדעת מזה פטור, ומייסד זאת התומים בכל טענת איני יודע אם פרעתך שחייב רק באופן שהו"ל למידע. [וכן בספר משפטי אהרון הסיק כך לענין זיוף שלא היה יכול המשלם לזהותו]

על כן בנדון שלפנינו יש לפטור את המזיק המשלם, וחובת ההוכחה מוטלת על הניזק.

והעירני הרה"ג האב"ד רבי אפרים כחלון שליט"א כי גם כאשר מוטלת חובת ההוכחה על המלווה [או הניזק בנד"ד], משום דהוי כאיני יודע אם נתחייבתי, מ"מ קבעו הפוסקים שמחוייב בשבועת היסט, וכדי להנצל משבועה יש לב"ד לעשות פשרה, והיות והוא פטור מעיקר הדין לכן ישלם רק שלישי כפשרה הקרובה לדין, ושכן הסיקו בפד"ר חלק י (עמ' 26).

באדם שעסקו גם בכספים מזויפים אפשר שלכו"ע עליו חובת הראיה

מדקדוק בסברא שכתב הט"ז ליסד את דינו נראה לומר,

1. אמנם הוכיח הנתיבות היכן שחוסר ידיעת המשלם הטוען איני יודע אם פרעתך נובעת מפשיעה קודמת, הגם שלא היה אמור לדעת פשיעתו היא שגרמה לחוסר הידיעה אם פרע - כאן אין את הפטור שכתב התומים של "לא הוה ליה למידע" היות ובפשיעה לא ידע - וחזר הדין להיות בגדר איני יודע אם פרעתך.

תלמידים הרבה

יהודה התפלא מנין מכיר החכם את שמו. רבי אברהם עדס אמר: הרי כבודו כתב פירוש על "האדרא קדישא".

רבי יהודה לא ידע את נפשו מהתפעלות, את עובדת כתיבת פירוש זה הוא הסתיר ולא גילה לאיש, שום בריה בעולם לא ידעה זאת מלבדו. הפירוש על האדרא קדישא התעכב זמן רב ולא הוציאו לאור, מחסרון מזומנים

מאינן כבודו יודע על כך, שאל רבי יהודה בפליאה?

בלילה ראיתי בחלומי את רבי שמעון בר יוחאי ע"ה, הוא בא ואמר לי: "דע לך שחכם גדול עלה מבבל לירושלים, ורבי יהודה פתיה שמו, לך ואמור לו שיזדרז להוציא לאור את הפירוש שכתב על האדרא!"

כשמע זאת רבי יהודה, הזמין את רבי אברהם להיכנס לביתו, על מנת ללמוד יחד בפירוש שכתב על האדרא. כך ישבו שני הגאונים ועסקו בתורה במשך מספר שעות. תוך כדי לימוד שמע רבי אברהם את קולו של הבן הקטן מהחדר הסמוך, כשהוא בוכה וצועק במר שיחו, ריבונו של עולם עד מתי אסבול? הרי בי"ד של מעלה לא מענישים עד גיל כ'. ואני רק בן עשר שנים אפילו לא י"ג. קצתי בחיים האלה וטוב מותי מחיי...!

רבי אברהם פנה לרבי יהודה ואמר לו: "אמור לבנך שיתוודה על מעשיו בגלגולים הקודמים".

לאחר שנפרד רבי אברהם ויצא מהבית, בא רבי יהודה לבנו ואמר לו את דברי רבי אברהם, כמובן הם הבינו היטב שאם רבי אברהם אמר לעשות זאת, ודאי טמונים בכך דברים שמירים ועליונים.

ואכן בבכי ובתחנונים עשה הבן וידוי כדת וכדין, לא חלפה שעה קלה ונשמתו של הבן שבה ליוצרה כשהיא זכה ומאירה.

למחרת בא רבי אברהם לנחם את רבי יהודה ואמר לו: "דע לך, רבי יהודה, בן זה היה בגלגול הקודם מלמד תינוקות של בית רבן, הוא היה ירא שמים אבל היה מקפיד עם התלמידים יתר על המידה. והיה מכה אותם מעבר למידה הרצויה. לאחר פטירתו היה מוכן לו מקום גבוה ומכובד בגן עדן, אלא שבא המקטרג וטען - אדם זה הכה באכזריות וללא צורך את ילדי ישראל, ונהג כך במשך חמישים שנה שלימד אותם, ועל הצער שגרם לתלמידיו, היה עליו להיענש.

הקטרוג התקבל, והוחלט להחזיר את המלמד שוב בגלגול לעולם הזה, באופן שמרגע לידתו יסבול ייסורים וחולאים רבים, כדי לכפר על מעשיו בגלגולו הקודם.

אמנם כעת סיים רבי אברהם את דבריו, לאחר שכבר קיבל את עונשו וגם עשה וידוי על מעשיו בגלגול הקודם, כעת מגיע הוא אל מקומו הראוי לו בגן עדן, מקום גבוה נכבד וראוי.

מוסר גדול עלינו ללמוד ממעשה זה, שכן אותו מלמד היה ירא שמים בתכלית, וכוונתו הייתה לשם חינוך,

ולמען החדרת יראת שמים בתלמידיו, ובכל זאת מפני שהרבה להכותם יתר על המידה, הוא נענש בעונש חמור כל כך, ומה יענו ומה יגידו אזובי הקיר, שאין כוונתם לש"ש, הלא אלו מעשים שבכל יום, שמורה מנצל את מעמדו ומתעמר בתלמידיו, אם במכה פיזית, ואם ע"י פגיעה מילולית שלא לצורך, לעיתים הוא קם ממיטתו ללא שמחה, או שמישהו פגע בכבודו וכדו', ואז הוא חש בצורך להוציא את תסכולו על מישהו אחר, והתנא רבי אלעזר בן שמעון מזהיר, "יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשלך"!!

רבותינו אנשי כנסת הגדולה בציונים השני אחרי "הו" מתונים בדין", ציוונו "והעמידו תלמידים הרבה".

כשנתבונן בצווי זה, נמצא שרבותינו נקטו בלשונם "העמידו", ולא "למדו" תלמידים הרבה. נראה שלא הסתפקו אנשי כנסת הגדולה בכך שנחנך את תלמידיו, נלמדם אורחות חיים, נכוונם וננתבם אל דרך הישר. הדרישה עמוקה יותר ונכבדה יותר. אנו נדרשים להעמיד תלמידים, אנשי כנסת הגדולה דורשים מאתנו להעניק לתלמידנו יכולת עמידה בכוחות הרחוב הסוערות, לצקת אל קרבם יסודות איתנים, אשר ילוו אותם כל ימי חייהם, ויאפשרו להם להתמודד עם כל הניסיונות המשכימים אל פתחם, ולצאת כשכותר הניצחון על ראשם.

לשם כך נדרש מהרב להעמיד את עצמו בדרגתו ושרצונו יהיה רק בעליית תלמידיו ממדרגה למדרגה, ולא עלייתו העצמית על חשבונם - אז יוכל להשפיע עליהם. וכפי שפירש הרב ההפלאה, את דברי חז"ל שאמרו: "אם הרב דומה למלאך ה' צבא-ות יבקשו תורה מפיהו". וכפי הידוע שמלאכים נקראים עומדים. והאדם הוא בבחינת הולך ממדרגה למדרגה, ולכן רק כאשר הרב דומה למלאך, שמעמיד עצמו בלומדו עם התלמידים, ומחשיב את עצמו כמלאכים העומדים ואינם עולים - אז תבקשו תורה מפיהו, כי רק כך יוכל להשפיע על תלמידיו.

אך דבר נוסף נדרש מהרב, והוא מה שהזהירו ר' אלעזר בן שמוע להלן פ"ד משנה יב: "יהי כבוד תלמידך חביב עליך כשלך". וכדברי המדרש דוד, שעל ידי כך יקרבם לתורה, ויצליחו בתלמודם, שכל שתרבה אהבת הרב לתלמיד, כך ירבה בחכמה, ויפתח ליבו, ויגדל בטחונו העצמי, ביודעו שיש לו אצל רבו כבוד ומעלה.

סיפר הגאון רבי יהודה מועלם זצ"ל, על רבו ראש הישיבה רבי עזרא עטיה זצ"ל, שאהב את תלמידיו אהבה גדולה. כשהיה שומע מפי תלמיד איזה דבר חידוש, שמחתו העצומה ניכרה על פניו, הוא היה מקשיב לדברים בשימת לב מלאה ובחיבה גלויה, כמי שמבקש רוצה ומעוניין באמת לראות מה התלמיד אומר וכיצד הוא אומר זאת. הוא נראה באותם רגעים כמי שזהו הדבר החשוב ביותר עבורו בעת הזו. ומעיד הגר"י מועלם זצ"ל, שהנהגה זו נתנה לנו חשק, לעמול הלאה על דברי התורה הקדושה בעומק.

ומאידך גיסא, ממשיך המדרש דוד, שהמזלזל בתלמידיו ומעציב אותם בדברים רעים, וכל מה שיאמר בפניו התלמיד, ידחה ויזלזל בו. יאבד התלמיד את חריפותו, ייסתם הבנת ליבו, יתערער בטחונו העצמי וירד בלימודו.

הגאון הצדיק רבי יהודה פתיה זצוק"ל עלה מבבל לארץ הקודש בשנת תרצ"ג, בענותותו הגדולה השכיל להסתיר את גדלותו, ואיש מבין הסובבים והשכנים לא ידע את שמו ואת גדלותו.

כמה מבניו מתו על פניו במחלות שונות רח"ל.

למרות זאת לא רפו ידיו, והוא המשיך להתעלות בעבודת הקודש ביתר שאת וביתר עוז. גם לאחר עלותו לארץ ישראל, שם התגורר בירושלים עיר הקודש, והיה יושב ולומד תורה בשקידה.

בן קטן היה לו לרבי יהודה שסבל מייסורים ומכאובים רבים. יום אחד שמע רבי יהודה נקישות על דלת חדרו, בפתח עמד לפניו הגאון הצדיק רבי אברהם עדס ע"ה. אשר היה קדוש עליון חכם מחוכם ובעל רוח הקודש. רבי אברהם עדס שאלו אם כבודו הוא רב יהודה פתייה? רבי

גניבה מבזק

שאלה: בשירות גוביינא המצוי בחברת הטלפון בזק, האם מותר לומר את מספר הטלפון במקום את השם כדי שיוכלו להתקשר אליו, או למסור את ההודעה שצריך, או שיש לחוש בזה משום גזל?

(סימן צד ד"ה חדא), נוטה דעתו כדברי הטור. ע"ש. ועיין בקצות החושן (רסא סק"א) שהשיג עליו. ואמנם עיין בנתיבות המשפט (בביאורים סימן רסא סק"א) שכתב, דגם לפי הרמב"ם יש לומר דאחר שנטלו הוא שלו מטעם יאוש, רק שאסור לכתחילה ליטלו. ע"כ. ולפי זה בנידון דידן אפשר דהוי יאוש שלא מדעת דלא הוי יאוש (שו"ע חו"מ סימן רסב ס"ג) שהרי לא ידוע כל פעם שמשתמשים באופן הנ"ל כדי למחול, ומ"מ יש לומר דבמה שיודע שעושים כן סגי, ול"צ ידיעה על כל אחד שמתקשר, ומימילא לא חייב שום תשלום על זה. ויל"ע. ואכמ"ל]. ועיין בקובץ מה טובו אהליך (קובץ ח עמוד עב). שו"ר בשו"ת ודרשת וחקרת גורסמן (ח"ד חו"מ סימן כא אות א) שכתב, שביררו עם חברת בזק, והודיעו שמסכימים להשתמש באופן זה. ותשקוט האר"ש.

בברכה הרב אפרים כחלון.

תשובה: בשו"ת רבבות אפרים (חלק ח או"ח סימן קנח אות ז) כתב, שלדעת הגר"י פישר והגר"ד פיינשטיין זצ"ל מותר לעשות כן, ולדעת הגר"ח פ"י שיינברג והגר"ש ואזנר זצ"ל אסור לעשות כן. והרב רבבות אפרים עצמו נטה קו להחמיר בזה. אמנם, ראיתי בשו"ת מקרי ארץ (ח"ב חו"מ סימן ה), שכתב להתיר בזה מכמה טעמי תריצי, וחד מנייהו דכיון שהחברה נותנת רשות להודיע הודעה קצרה בזמן הזה בחינם, מה לי אם זו הודעה של שמו או הודעה של דבר אחר. ע"כ. [ויש לבאר יותר את הדברים - שלמרות שבהוראה שנותנים מורים שיקליט האדם את שמו, מ"מ כיון שיוודעים שישנה אפשרות להודיע הודעה קצרה, הווה כאבידה מדעת והגם שלדעת הרמב"ם (הלכות גזילה ואבידה פ"א הי"א) ומרן השו"ע (חו"מ סימן רסא סעיף ד) אסור לקחת את הממון, מ"מ הרמ"א הביא י"א שכל אבידה מדעת הווה הפקר, וכן היא דעת הטור. וע"ש בש"ך (ס"ק ג) שביאר היטב דעה זו. גם בשו"ת הב"ח הישנות

שאלה: שכן נטע עץ בגינתו הגורם למכת יתושים באיזור, ושכנו בקומה העליונה לא יכול לסבלם ודורש שיזמין ריסוס על חשבוננו - השכן בעל העץ טוען הרי ההלכה היא בענין הרחקת נזיקין "על הנזיק להרחיק את עצמו", והוא צריך לשלם את הוצאות הריסוס, זאת ועוד שהעץ נמצא כבר שנים ואין פוצה פה, ואם כן יש לו "חזקה", הדין עם מי?

הדין ביתושים, נחשב ל"גירי דיליה" ועל המזיק להרחיק.

ואולם באשר לטענתו כי "החזיק" כבר ולא מחה השכן בענין היתושים, בזה יש לדעת עד כמה הדבר בלתי נסבל כמו עשן וריח בית הכסא, ואפילו אם אינו נסבל לאדם זה בלבד אין לו חזקה, (וכדברי רב יוסף ב"ב כב ע"ב ונפסק בשו"ע בסעיף הנ"ל) אולם אם המקרה סביר הדין עמו שמכך שלא מיחה השכן יש לו חזקה ופטור מלהרחיק.

בברכה הרב צבי דידי.

תשובה: נפסק בשו"ע (חו"מ קנה סעיף לט) "מי שהחזיק לעשות מלאכת דם או נבילות וכיוצא בהן במקומו, ויכנסו העורבים וכיוצא בהן בגלל הדם ויאכלו, והרי הם מצירים את חבירו בקולם ובצפצופם... חייב לבטל אותה המלאכה או ירחיק עד שלא יבא לו נזק מחמתן, שהיזק זה דומה לריח בית הכסא וכיוצא בו שאין לו חזקה. הגה. וה"ה כל נזק גדול שאין אדם יכול לסבלו"

נמצא שאין מקום לטענתו הראשונה של נוטע העץ לומר ש"על הנזיק להרחיק את עצמו" היות והכנת הבסיס למזיק לבא כמו עורבים והוא

שאלה: מושב או עיירה שהחליטו להגביר את השמירה בכיתת הכוננות ולשכלל את גדרות הישוב, וברצונם לגבות כעין מס מתושבי המקום למימון הדבר, מה הם הקרטריונים שעל פיהם יש להם לגבות את הממון מן התושבים.

הבאים פושטים ידיהם תחלה בבתי החיצונים ולכן הן צריכין לשמירה יותר מהפנימיים. ע"כ. והביא הש"ע דעה שניה בשם "יש אומרים" שגובין לפי הממון' וכו'. ע"ש. ולפי"ז יש לנו לגבות כפי 'קירוב הבתים', כפי סתימת הש"ע.

אולם יש לכא' להוכיח כלפי נידון דידן שיש לגבות חצי מהתשלום לפי מספר הנפשות, וחצי מהתשלום לפי הממון. ואולם, לכא' כל זה לא שייך לנידון שלנו, שהרי כבר מבואר בתוס' (שם ד"ה לפי שבח) ובדברי מרן הש"ע שם, שכל דברי הגמרא הנ"ל איירי בלסטטים שכל חפצם הוא תאות ממון, אולם אם הלסטטים באים מחמת נפשות, בזה יש להתחשב בגבייה במספר הנפשות, ולשון מרן הש"ע שם 'ואם באים על עסקי נפשות, גובים אף לפי שבח נפשות, חצי לפי שבח ממון והחצי לפי נפשות'. ע"ש. ולפי זה לכא' בנידון דידן יש לגבות חצי מהתשלום לפי מספר הנפשות, וחצי מהתשלום לפי הממון.

אולם יש יותר לומר שבנידון דידן יש לגבות רק לפי מנין הנפשות. שהרי ודאי הנדון בו מדבר הש"ע שגובים גם לפי נפשות וגם לפי

תשובה: אם יש חוק או מנהג ברור יש לגבות על פיו. עי' בצ"א (חט"ז ס"י סט) שהחוק חשיב כ'מנהג המדינה'. וע"ע בדברי התשובות והנהגות (ח"ג עמ' תנו). וא"כ בדבר שיש עליו חוק המגדיר את אופן התשלום, יש לילך אחריו, וכעין מה שאמרו (ב"ק קטז): 'ולא ישנו ממנהג החמרין'. ע"ש. ועי' במהריט"ף בתשובות החדשות (ח"ב ס"י קפט).

אולם במקום בו אין חוק או מנהג ברור, לכא' יש לגבות לפי קירוב הבתים לגדר הישוב, שכל הקרוב יותר משלם יותר. הנה אמרו במשנה ב"ב (ז): בענין בניית חומה ודלתים ובריח לעיר וכו', שיש לכפות את בני העיר על תשלום בניית החומה. ואמרו שם בלישנא קמא ש'לפי ממון הם גובים', כיון שהלסטטים באים לעיר מחמת ממון. ולעומת זאת אמרו שם בלישנא בתרא ש'לפי קירוב בתים הם גובים', כיון שהחשש מהלסטטים גדול יותר בבתי הקרובים לחומה. ועל כל פנים מבואר שם בגמ' שאין גובין בשוה מכולם לפי מנין הנפשות. ומרן בש"ע (חו"מ ס"י קסג סעי' ג) פסק בסתם שגובים לפי קירוב הבתים לחומה, שכל הסמוך לחומה נותן יותר. וביאר בסמ"ע (סק"י) ובנתיבות (סק"א) דכשהעיר פרוצה מאין חומה והלסטטים

לפי קירוב הבתים בלבד ולא לפי נפשות, שהרי הכרעת מרן הש"ע (סי' קסג סעי' ג) בענין בניין החומה היא, שגובים לפי קירוב הבתים הגם שעיקר הגורם שם ללסטים לבא הוא הממון, ואעפ"כ לא גובים חצי ממון וחצי לפי קירוב בתים, אלא הכל לפי קירוב בתים. וא"כ הכי נמי בנידו"ד הגם שעיקר החשש של חדירת מחבלים רח"ל הוא מחמת סכנת נפשות, יש לנו לומר דכיון שיש יותר סכנה למי שביתו קרוב יותר לגדרות הישוב, הוא צריך לשלם יותר. וא"כ יש לגבות רק לפי קירוב הבתים לגדר. ואע"פ שהביא מרן הש"ע (שם בס' קסג סעי' ג) שאם באים על עסקי נפשות, גובים אף לפי שבח נפשות, אין בזה קושיא, שהרי כתב כן הש"ע על זמן שיש מלחמה והמלכים מתגרים זה בזה, שבאותו זמן לא אכפת לן בקירוב בתים כלל, וכמו שכתב שם הש"ע להדיא, ופירש בזה הסמ"ע דבשעת מלחמה כשאחד מהם גובר נכנס בכל העיר ושולל שללה וכו'. ע"ש. ולכן כבר אין סברא לדון לפי קירוב בתים, ועל זה כתב שם מרן הש"ע שכיון שאין סברא לגבות יותר מן הבתים הקרובים, אם באים על עסקי נפשות, גובים אף לפי שבח נפשות. ע"ש. אולם באופן שבו יש סברא לגבות לפי קירוב בתים, בזה שפיר יש לגבות לפי קירוב בתים בלבד ולא לפי נפשות, וכמו שהכריע מרן הש"ע שם כלפי לסטים, שגובים רק לפי קירוב בתים ולא לפי ממון.

ויש לציין שתלמידי חכמים פטורים מכל זה, וכמש"כ מרן ביו"ד (סי' רמג סעי' ב) שדבר שהוא צריך לשמירת העיר, כגון חומות העיר, ומגדלותיה, ושכר השומרים, אין חייבין תלמידי החכמים לתת כלום, שאין צריכין שמירה, שתורתן שמירתם וכו'. ע"ש.

בברכה הרב שלמה שרביט.

ממון, עוסק באופן שהלסטים באים גם על עסקי ממון וגם על עסקי נפשות, ועל כן פסק שיגבו החצי מן התשלום כפי שבח ממון. אולם בנידון דידן שהחשש בעיקרו הוא חשש נפשות, יש לגבות רק כפי מספר הנפשות. ואע"פ שמצאנו בב"ק (קטז): דשיירא שהיתה מהלכת במדבר ועמד עליה גייס וכו' שאמרו שם 'ואם שכרו תייר ההולך לפנייהם מחשבין אף' לפי נפשות וכו'. ע"ש. ופרש"י 'תייר, מראה להם הדרך, אף לפי נפשות. שטעות הדרך במדבר סכנת נפשות היא. ע"ש. וחזינן דעכ"פ גובין גם לפי נפשות וגם לפי ממון. אולם כבר כתב ר' ברוך הספרדי (בגמ' שם בשיטת הקדמונים) דהתייר מסייע להצילים 'ממות וביזה', ע"ש. ונמצא שכאשר התשלום הוא עבור הצלה מסכנה בלבד, יש לשלם רק לפי נפשות, ולא לפי ממון. וכן מפורש בדברי הסמ"ע (ח"ו ס"י ערב סק"ז), וכן מבואר בדברי רבינו יהונתן שהובא בשיטמ"ק (שם) על פרש"י ש'אם שכרו תייר ביניהם כלומר איש שיראה להם דרך המדבר דין הוא שישלם העני כמו העשיר, שטעות הדרך במדבר סכנת נפשות היא והעשיר לא ירבה והדל לא ימעט. ע"כ. ועי' 1. וא"כ יש לומר שבנידון דידן יש לכא' לגבות רק לפי מנין הנפשות.

ואולם לפי קוצ"ד זה גם אינו, והנכון בזה לענין דינא דיש לגבות

1. רק שקצת קשה שכתב כן על פרש"י, שלפי"ז צ"ע אמאי גרסי' שם 'אף לפי נפשות', דמשמע דגובים גם לפי ממון, ואפשר שהיתה לו גרסא אחרת, ומ"מ דבריו ברורים, והכי גם מסתברא מלתא.

'גניבה מחברת וולט'

שאלה: חברת המשלוחים וולט שמתוכנת את העסקה בין הקונה למוכר ודואגת למשלוח, ולקחת אחוזים גבוהים מכל עסקה (כ - 30%) האם מותר למוכר לבטל את העסקה שקיבל מהם, וליצור קשר ישירות עם הקונה? [יש לציין שדרך זו אפשרית רק אם יאמר המוכר לחברת וולט - שצריך ליצור קשר עם הקונה והם יתווכו ביניהם על ידי העברת מספר הטלפון זה לזה], ומה הדין אם עשה המוכר כן אם מחוייב הקונה לשלם לוולט על זה שהשתמש בשירותיהם?

לגזלו מטעם מבטל כיסו של חברו (עיין ח"ו ס"מ רצב סעיף ז) או דינא דמלכותא ומכל מקום אסור לעשות כן].

עוד התברר שקודם התקשרות בית העסק לחברת המשלוחים - וולט, מתחייב וחותרם בית העסק שלא ליצור קשר עם הלקוח בשום צורה שהיא, אלא אך ורק אם חסרים מוצרים, והוא מחוייב לעשות את העסקה דרך חברת המשלוחים וולט, כך שכל צעד של ביטול העסקה עם וולט, ויצירת קשר עם הלקוח באופן פרטי, הינו הפרת ההסכם, ומהווה עילה לתביעה [הרי שההסכם שביניהם מחייב אותו שדינם כדין סרסור המבואר בשו"ע (ח"ו ס"מ קפה סעיף א), ואין לומר שכיון שלא היה כאן תנאי כפול בטל התנאי שכבר דחה זאת התשב"ץ בתשובה (ח"א ס"מ סד), מה גם שכשיש שטר ל"צ דיני תנאים עיין בשו"ת מהרשד"ם (אבה"ע סימן קנד) שכתב כן ע"פ מ"ש הבית יוסף (ח"ו ס"מ רז אות יד - ב) ואכמ"ל].

כמו כן בבירור שעשינו עם מנכ"ל החברה הנ"ל נאמר, שעל הקונה אינה מוטלת שום אחריות ואין צד לחייבו.

בברכה הרב אפרים כחלון.

תשובה: בשיחה עם מר ש. מנכ"ל וולט בירושלים התברר: שלמרות שעיקר החברה היא במדינת פינלנד, ישנם יהודים רבים בארץ ובחוץ לארץ שמחזיקים במניות החברה, ומכל עסקה יש להם רווחים [והגם שהרווח הוא באחוזים מזעריים, שבדאי יגיע לכל אחד ממחזיקי המניות פחות משהו פרוטה, מכל מקום האיסור לגזול הוא גם פחות משהו פרוטה עיין ברמב"ם (בהלכות גזילה פרק א הלכה ב והלכה ג, ובפרק א מהלכות גניבה הלכה ב), ובמגיד משנה (בהלכות גניבה שם) כתב דגזילה פחות משו"פ בממון כדין חצי שיעור באיסורין. ע"כ. וכ"כ החינוך (במצוה רכט) דהטעם שאמרו חז"ל שאסור לגנוב אפילו כל שהוא, הוא כמו חצי שיעור שאין לוקין עליו והוא איסור תורה. וכ"כ גם הסמ"ע (סימן שמח ס"ק א, ושנה דבריו גם בסימן שנט ס"ק ב, ובסימן ש"ס ס"ק ז). אלא שאין חיוב השבה, ואמנם יש לדון שכשעושה כן בקביעות יתכן ויצטרף בסוף לשוה פרוטה, ונידון זה נידון בגליון הקודם שיש בזה פלוגתא דרבוותא והעיקר שלא מחוייב לשלם, ולכן בנידון דידן אין על המוכר חיוב לשלם לוולט את הנוק שגרם להם, מה גם שלדעת חלק מהפוסקים כל חברה בע"מ אין עליה דין בעלים ומימילא אין חיוב השבה עליה וכ"ד הגר"ח"פ שיינברג זצ"ל [עיין בספר ארחות ריבית (סיטון עמוד תתיג), שדן שם לגבי איסור ריבית וכתב שאפשר שלגנוב יהיה אסור מצד דינא דמלכותא, וכ"כ בספר נשך כסף (סימן א) שלדעת הגר"ח"פ שיינברג זצ"ל הכסף של חברה בע"מ דינו כהפקר לכל דבר ולכן מותר להלות מהם בריבית ואפשר שאסור

המקובל האלוקי הרב יצחק כדורי ז"ע בירך עליו בתוספת מים שבירך עליהם הבבא סאלי ז"ע

.....
ניתן לשלם מכספי מעשר
להשיג בטלפון - 054-2822755

יין זה בירך עליו מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל
ב-אלפי בריתות במשך 15 שנים
מרן הרב חיים קנייבסקי בירך עליו ב-2 סיומי ש"ס

.....
נותרה כמות מצומצמת בלבד
לתורמי הארגון

הרב שלמה שרביט שליט"א
ראש כולל ודיין בבד"ץ בעזרת השם

המלחמה האמיתית - להודות על האמת

כמו כן, איך יתכן שישנם הרבה אברכים שטענת 'מנהג אבותינו' שגור בלשונם, והינם נלחמים להחזיק במנהגים גם אם נתברר להם שכך נהגו על פי שמועה רחוקה, ומחזיקים במנהג גם במקום שפשט ההלכה מורה להיפוך, ולעומת זאת בנושא הפאות הנכריות הינם מתעלמים התעלמות גמורה מהמנהג הפשוט שנהגו מדורי דורות בארצות המזרח שהנשים הצנועות היו מכסות את ראשן במטפחת בלבד, והוא מנהג המחויב על פי רוב הפוסקים ומסכים גם עם הסברה הפשוטה. וגם בזה יש לומר, שתופעה משונה זו מוסברת ע"פ הגמ' בחגיגה הנ"ל, שאין זה אלא מחמת שוחד היצר לנטות אחר הדברים שנפשו של אדם מחמדתם, ומתאוה להם ביותר, וזה מעוות את הישרות הפשוטה.

שאלה לשכל הישר: איך יתכן שישנם מורי הוראה שמתבטאים לאחרונה נגד מה שנהגו ללכת עם 'פאות לייס' או כל מיני חידושים אחרים שעושים בפאות כדי שיראו כמו שיער טבעי, ולעומת זאת בתוך דבריהם של אותם מורי הוראה משתמע שאילולי ה'לייס' הפאה כשרה, בו בזמן שהפאה עשויה משיער טבעי של אשה אחרת. והוא תימא שאין כמותה בעולם. ולענ"ד אין לך עיוות גדול מזה.

עוד שאלה לשכל הישר: איך יתכן להבין את ההתעלמות ממה שהתריעו כמה מגדולי המורים (כ"כ הרב שריאל רוזנברג,

במכתב מחודש חשון תשפ"א, עליו חתומים כמה מגדולי התורה המפורסמים) שאין שום מציאות להביא שיער לתעשיית הפאות ממקורות אחרים שאינם ממקדשי העבודה זרה שבהודו, ואין שום אפשרות של פיקוח על מוצא השיער לומר שאינו בא ממקדשי העבודה זרה. ואפי' לא יתכן להבין את הפוסק, איך יתכן להתעלם מדבריהם.

עוד שאלה לשכל הישר: ומי שטוען שגם אם זה בא מהודו, עדיין לא ברור שיש בזה איסור הנאה מדין תקרובת עבודה זרה, איך יתכן שבדבר שדנו בו לאיסור כל גדולי הפוסקים המפורסמים לאסור את תעשיית השיער הבאה ממדינת הודו באיסור של תקרובת עבודה זרה, יאמרו המתירים שהינם סומכים על הוראת חכם מסויים הסובר שאין באותו שיער דין תקרובת עבודה זרה, בו בזמן שהורו בזה לאיסור מרנן ורבנן הרב אלישיב והרב וואזנר והרב קרליץ ומרן הראשון הגר"י יוסף וחברי הבד"ץ של העדה החרדית ועוד עשרות רבות מחכמי הזמן, שיש לכל השיער הבא מהודו דין של תקרובת עבודה זרה. איך יתכן, שבנושא החמור מאין כמוהו, שהוא איסור ההנאה מתקרובת עבודה זרה, ישנה התעלמות והסתרה של האמת באופן כל כך נורא. וגם בזה יש לומר, שבדברי הגמ' בחגיגה הנ"ל מבוארת התשובה האמיתית, שאין זה אלא מחמת שוחד היצר לנטות אחר הדברים שנפשו של אדם מחמדתם, ומתאוה להם ביותר, וזה מעוות את הישרות הפשוטה.

ובדברי רבינו המלבי"ם על הפסוק 'אמת קנה ואל תמכור' (משלי פרק כג פסוק כג) מצאנו את התרופה לכל זה. וזה לשונו אמת קנה. 'שתתן בעד האמת מחיר רב, שהם תאותך ושעשוע הילדות וחשק נפשך, כל זה תתן במחיר האמת, וכו'. ומה הוא האמת, חכמה ומוסר ובינה וכו', שהתאוה תחלוק על חוקי החכמה, ואי אפשר שתקבל הנפש חוקי החכמה רק (ר"ל אלא) על ידי המוסר, ששרשו מיראת ה', שירא את ה' הצופה עליו ומענשו, אשר הוא צוה על חקי החכמה, וייסר את נפשו במוסרות היראה בל יעבור פיו, ואז יקנה גם בינה, שהבינה הוא בין אמת ושקר בדברים התלויים בשכל העיוני וכו'. עכ"ל.

בתוך תוקף ימי השובבי"ם, ראינו לנכון לדבר על האמת הנעדרת, ועל תעודות ההכשר שמקבל השקר. והיות שהדבר נובע בהרבה מן המקרים מחמת אי שימת לב, ראינו לנכון לנסות לקרב את האמת לבל נהיה טועים ותועים, ולעתים מחמת שקר קטן, מתפתח מכשול גדול. רח"ל. וכבר אמרו רבותינו (ילקוט בראשית רמז נא) שכך אומנותו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך, למחר אומר לו לך עבוד עבודה זרה. ע"כ.

שאלה לספרדי מצוי: הבה נתבונן, עם האמת, אם תבא לפנינו שאלה בהלכות שבת, מי הוא הפוסק היותר מוסמך בעינינו להורות לו את האסור או המותר. ובודאי שהרוב המוחלט (לכל הפחות בקרב הציבור הספרדי) יורה באצבע על מרן רבינו עובדיה יוסף זצ"ל, שהוא ודאי הפוסק היותר מובהק שרוב ככל העם הולכים אחריו. וגם אם יש שנוטים להחמיר בכמה הלכות שלא כדברי מרן הרב זצ"ל, ודאי שבשום הלכה לא יעזו להקל נגד דבריו ולהסתמך על חכם אחר. ועם זאת, כשתשאל מי מהם איך הוא מתיר לביתו את היציאה לרשות הרבים בפאה נכרית הוא יאמר שהוא מסתמך על הרב משאש זצ"ל. (ואיננו מדברים במי שמיצר על זה שאשתו איננה שומעת לו, אלא על מי שלא איכפת לו העניין) וכמה מן הכזב יש בזה. ואיך לא שתו ליבו לשקר הגס הזה, לסמוך על חכם שבשאר ההלכות לא יסמכו עליו להקל נגד רבם. ולענ"ד בדברי הגמ' בחגיגה הנ"ל מבוארת התשובה האמיתית לזה, שאין זה אלא מחמת שוחד היצר לנטות אחר הדברים שנפשו של אדם מחמדתם, ומתאוה להם ביותר, וזה מעוות את הישרות הפשוטה.

שאלה לליטאי מצוי: שאל נא את עצמך, אם תהיה לפניך שאלה בהלכות שבת, מי הוא הפוסק היותר מוסמך בעיניך להורות לך את האסור או המותר. ובודאי שהרוב המוחלט יאמרו את שמו של מרן הרב אלישיב זצ"ל, או מרן הגר"ש אויערבך זצ"ל או מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל, וגם אם יש שנוטים להחמיר בדברים שרבותינו הנזכרים מקילים בהם, ודאי שבשום הלכה לא יעזו להקל נגד דבריהם ולהסתמך על חכם אחר, ועם זאת, כשתשאל מי מהם איך הוא מתיר לביתו את היציאה לרשות הרבים בפאה נכרית הוא יאמר שהוא מסתמך על ראש ישיבה פלוני, ותופסים הדבר בכח עד כדי כך שמדריכים את תלמידיהם ונשותיהם ובנותיהם לצאת עם פאות העשויות משיער טבעי, בו בזמן שהם מתהדרים בגדלותם והתמדתם וגאונותם של רבותינו הנזכרים, ומתעלמים התעלמות מוחלטת ממה שאמרו אותם חכמים כל אחד בזמנו, דברים ברורים כלפי פאה הנראית כשיער טבעי. וזה לשון קדשו של מרן הרב אלישיב בשיעורו: 'הענין הוא אם הולכים עם פאה כמו הזמנים שלפני מאה שנה, בוודאי שמותר, אפילו קצת יותר יפה, אבל שלא יהיה בענין כמו שהולכים היום, כל אלה שהולכות היום זה נראה כמו שיער לגמרי בוודאי שזה איסור, את זה אף אחד לא התיר. אשה עם שיער של היום כמו שהיא הולכת, זה ממש ערווה זה נראה כמו שיער, ואין שום נפקא מינה, ועל זה אין שום היתר מה שהתירו אז פאה נוכרית. ע"כ. וכאשר שאל השואל האם היא עוברת על דת יהודית, ותצא בלא כתובה. השיב הרב: כן. ע"כ. וגם בזה יש לומר, שבדברי הגמ' בחגיגה הנ"ל מבוארת התשובה האמיתית לתופעה המשונה הזו, שלא הולכים עם האמת, שאין זה אלא מחמת שוחד היצר לנטות אחר הדברים שנפשו של אדם מחמדתם, ומתאוה להם ביותר, וזה מעוות את הישרות הפשוטה.

אל אהינו בית ישראל די בכל אתר ואתר ה' עליהם יחיו

הנה

נתעוררנו בדבר תקנותיהם הנשגבות של גדולי ישראל בעניין החשיבות והמעלה שיש לכלל יהודי הקובע סדר לימוד יומי בלימוד 'הדף היומי' בתלמוד הבבלי, והדף היומי בתלמוד הירושלמי, והלימוד היומי ברמב"ם, שאין לשער את גודל התועלת שצמחה מזה לכלל ישראל, שנתרבתה תורה בעולם באופן נפלא.

וידועים דברי רבינו הרמב"ם בפרק א' מהלכות תלמוד תורה: כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה, בין עני בין עשיר, בין שלם כגופו בין בעל יסורין, בין בחור בין זקן גדול שתשש כחו, ואפילו עני המתפרנס מהצדקה ומחזר על הפתחים, ואפילו בעל אשה ובנים, חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה, שנאמר והגית בו יומם ולילה. וכן פסק בשלחן ערוך יורה דעה סימן רמו סעיף א'.

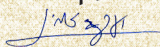
ואולם, היות וישנה חשיבות ראשונה במעלה בלימוד השלחן ערוך, היות וכל בית ישראל סמוכים על שלחן זה, וידיעת הכתוב בו הוא ודאי חובה קדושה על כל יהודי באשר הוא, הננו להכריז בזה ע"פ יוזמת נשיא בית דיננו, כמוה"ר ר' יעקב זמיר שליט"א חבר ביה"ד הגדול, על יוזמת

'סדר לימוד השלחן ערוך היומי'

וכבר פשוט וידוע לכל בר בי רב, שלימוד ההלכה למעשה בשלחן ערוך ונושאי כליו, היא חובה קדושה על כל איש מישראל. וכבר אמרו במסכת מגילה דף כח ע"ב, כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא. ופירשו רבותינו האחרונים (ש"ך סי' רמו סק"ה, ושם בט"ז סק"ב), שהכוונה להלכות פסוקות על פי הפוסקים אשר מפיהם אנו חיים, וכמו שנתבאר בהרחבה במאמרו של נשיא הבד"ץ בתחילת עלון זה, והוסיפו לומר (שם) שבלא זה לא יוצאים ידי חובת תלמוד תורה.

וידוע מש"כ רבינו האריז"ל ש'הלכה' בראשי תיבות 'הריעו לה' כל הארץ'. ובזכות תורתנו הקדושה נזכה להגאל גאולה שלמה, ככתוב: 'זכרו תורת משה עבדי', וסמוך ליה "הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא".

הרב יעקב זמיר

הרב אפרים כחלון

הרב שלמה שרביט

הרב צבי דידי

